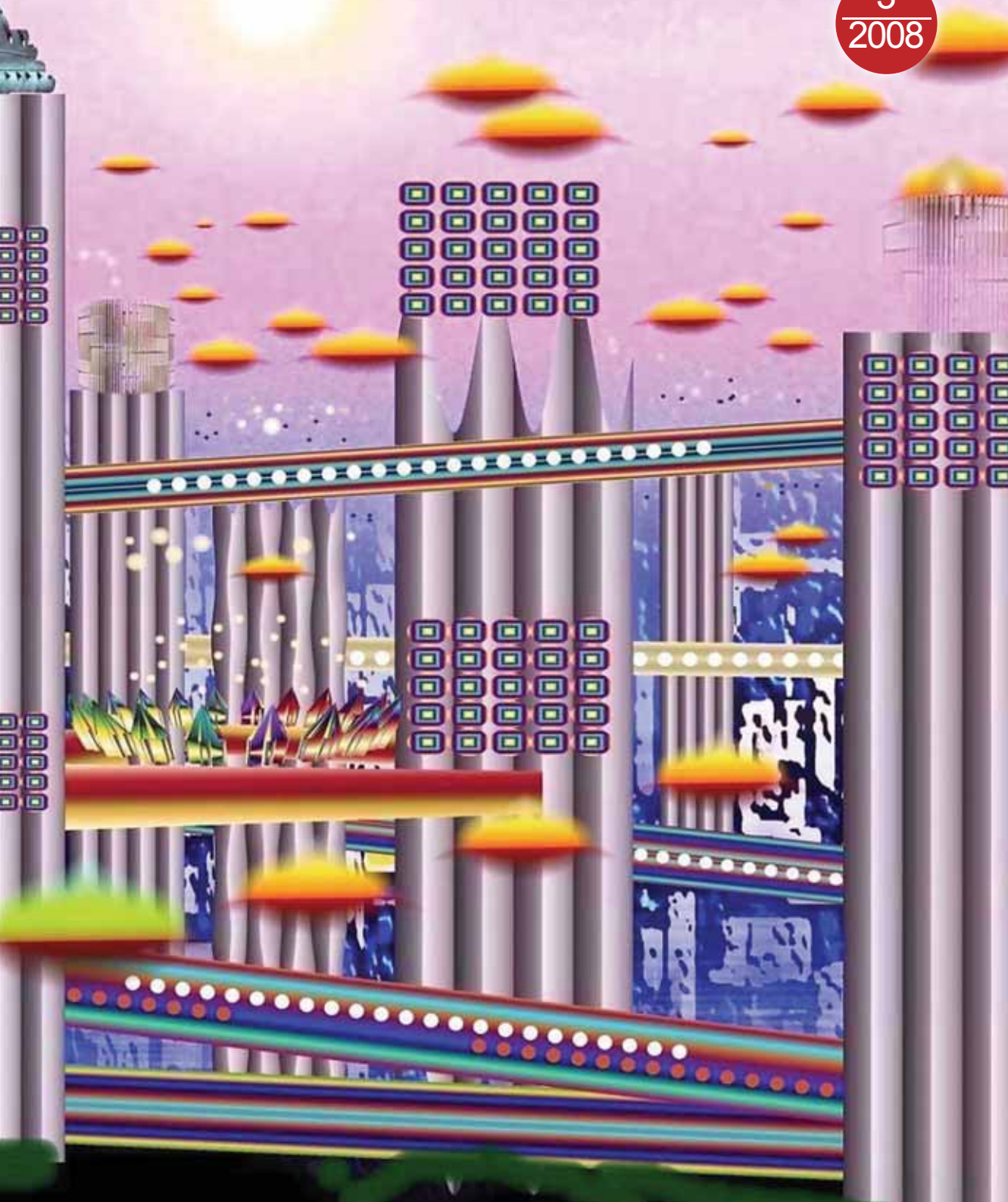
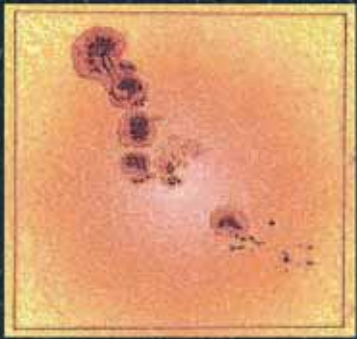

? SKEPTIKKO

3
2008

Julkaisija:

SKEPSIS^{RY}

#78

PL 483
00101 Helsinki
www.skepsis.fi

Päätoimittaja: Risto K. Järvinen

E-mail: editor@skepsis.fi

Toimitus:
Närhitie 11
01450 Vantaa

Toimitusneuvosto: Jukka Häkkinen,
Juha Merikoski, Markku Myllykangas,
Jussi K. Niemelä.

Taitto: Tampereen seudun
Työllistämisyhdistys Etappi ry
Mediapaja

Kaikki tässä lehdessä julkaistut kirjoitukset ovat kirjoittajien omia mielipiteitä, eivätkä välttämättä edusta toimituksen, Skepsiksen tai ECSO:n virallista kantaa.

(ECSO = European Council of Skeptical Organisations. Skepsis ry on ECSO:n jäsen.)

Painopaikka: Meripaino

ISSN 0786-2571

Seuraava skeptikko ilmestyy joulukuussa. Lehteen tarkoitettu materiaali tulee olla toimituksessa marraskuun loppuun mennessä.

SISÄLLYSLUETTELO

- 4... Minä, skeptikko:
Virpi Kalakoski
- 9... **Ada:**
Skepponen
- 10... **Pertti Laine:**
PJ:n palsta
- 12... **Risto K. Järvinen:**
Kaikenlaisia yrittäjiä
- 14... **Benjamin Radford:**
Huijaus johti poliisin iskuun
lahkoa vastaan
- 16... **Risto K. Järvinen:**
James Randi "eläkkeelle"
- 17... **Risto K. Järvinen:**
Isojalka oli iso valhe
- 18... Ihme juttuja
- 20... **Aisopoksen koira:**
Kuopattu järki
- 26... **Risto K. Järvinen:**
Radio Päässä
- 28... **Jussi K. Niemelä**
Murtuvatko myytit?
- 38... Keskustelua
- 44... **Juha Leinivaara:**
Salaliittoja Suomessa

Kansi: Näkymä Helsingin Katajanokalta 11. heinäkuuta vuonna 5900. Kaukoliikenne sujuu painovoiman kumoavien alusten avulla. Matias Pääatalon tietokoneella tekemää avaruustaidetta oli nähtillä kesällä tiedekeskus Heurekassa Vantaalla.

Tämän sivun kuva: Auringonpilkut 1979. Harvinaisen suuri pilkkuryhmä Auringon heliograafisen pinnan ekvaattorin pohjoispuolella. Kuva: Matias Pääatalo.

SKEPSIS^{RY}

20 vuotta kysymyksiä

”O nko tämä hetki, jolloin uskomushoidot lopultakin saavat ansaitsemansa maineen ja jolloin paljastuu, mitä ne todella ovat – suurta huijausta?” Näin kirjoitti Rose Shapiro *Guardian*-lehdessä, kun lähes 13 vuotta piilottellut sotarikollinen Radovan Karadzic jäi heinäkuussa kiinni.

Serbijohtaja Karadzicia vastaan on nostettu kaikkiaan 11 syytetä kansanmurhasta, rikoksista ihmisyyttä vastaan, sotarikoksista sekä muista julmuuksista Bosnian sodassa. Sarajevon piirityksen aikana hänen joukkojensa syytetään surmanneen 12 000 siviiliä. Häntä syytetään myös Srebrenican verilöylyn järjestämisestä vuonna 1995, jolloin 8 000 muslimimiestä ja -poikaa tapettiin.

Piilotteluvuosinaan Karadzic kasvatti pitkän valkoisen parran ja elätti itsensä new age -lääkäri Dragan Dabicina. Hän työskenteli Belgradissa *Psy Help Energy* -terveydenhuoltoklinikalla, jonka nettisivujen mukaan tarjolla on mm. seuraavia serbiankielisiä hoitoja: ajurveda, akupunktura, tradicionalna kineska medicina, homeopatia, makrobiotika, aromaterapija, duhovna energetska medicina, rheiki, joga vezbe, taj ci cuan vezbe. Hoitojen kerrotaan vaikuttavan parantavasti mm. astmaan, autismiin, diabetekseen, epilepsiaan ja MS-tautiin.

Karadzic on eittämättä pahimman luokan rikollinen, mutta se ei todellakaan tarkoita sitä, että kaikki uskomushoitajat olisivat sellaisia. Suurin osa heistä uskoo aidosti hoitoonsa ja haluaa auttaa ihmisiä. Usein kyseessä eivät kuitenkaan ole pelkät harmittomat placebo-seikkailut, vaan ihmiset voivat oikeasti menettää jopa henkensä hoitojen seurauksena.

Muun muassa nettisivulle whatstheharm.net on kerätty tietoja vammoista, joita uskomushoidot ovat aiheuttaneet. Sivut kertovat 3254 tapauksesta, joissa uskomushoitoa saanut poti-

las on kuollut ja 235 558 tapauksesta, joissa on tullut vammoja. Esimerkiksi *Kauniit ja rohkeat* -sarjassa näyttelevän Hunter Tylon poika Michael Tylo II hukkuu uima-altaaseen saatuaan sairauksikohtauksen. Hänen tautinsa oli ”diagnosoitu” stressiksi ja sitä oli hoidettu akupunktiolla.

Puoskarilakiin valmistautuvassa Suomesakin olisi syytä herätä todellisuuteen eritoten nyt, kun elantonsa puolesta pelkäävät uskomushoitajat ovat aloittaneet valtavan huuhaalobbauksen lehdissä, netissä ja jopa eduskunnassa. Työtä pitää skeptikoiden tehdä, sillä Karadzicin tapaus ei lopulta vaikuta mitenkään uskomushoitajien suosioon. Se unohtuu niin kuin on unohtunut meidän oma, vastaavanlainen tapauksemme. Kuka muistaa virolais-suomalaisen Hans Kalmin, sotarikollisen ja homeopaatin?

Kalmin pataljoona syöllistyi eräiden lähteiden mukaan sisällissodan aikana lukuisiin sotarikoksiin. Kalmin johtaman valkoisen armeijan taisteluosasto teloitettiin Kuhmoisten taistelun yhteydessä punaisten Harmoisten kenttäsaaralan 11 punakaartilaispotilasta ja kaksi miespuolista sanitääriä. Kun Kalmin joukot olivat 1918 vartiointina Hennalan vankileirillä Lahdessa, siellä teloitettiin noin 500 punaista.

Sodan jälkeen Kalm piti yksityislääkärin vastaanottoa vuoteen 1969 saakka. Hän hoiti potilaitaan homeopaattisilla lääkkeillä ja akupunktiolla. Vuonna 1968 hänellä oli hoidossaan diabetespotilas, joka joutui koomaan ja vammautui pysyvästi sen jälkeen, kun Kalm oli antamiensa homeopaattisten lääkkeiden ohella vähentänyt insuliiniannosta ja lopulta poistanut sen kokonaan.

Kalm kuoli Jyväskylässä 1981 lähes 92-vuotiaana. Homeopatia ja muut uskomushoidot elävät edelleen ja voivat hyvin.

RISTO K. JÄRVINEN

MINÄ, SKEPTIKKO

Virpi Kalakoski

Skepsiksen hallituksen jäsen Virpi Kalakoski kertoo: ”Turhauttavaa on huomata, että yhteiskunnan päätöksenteon parissa työskentelee suuri joukko henkilöitä, jotka eivät ymmärrä tieteellisen tutkimuksen tuottaman tiedon ja rajatiedon eroa.”

Lapsuuden kotini ei ollut uskonnollinen tai taikauskoinen, kirkossa käytiin sukujuhlissa, mutta uskontoon suhtauduttiin hyvin välinpitämättömästi. Kirkon jäseneksi liityin rippikouluikässä, kun piti päästä leirille kavereiden kanssa. Siihen aikaan koulutovereistani kaikki kuuluivat kirkkoon, ja itsekin kävin kuuntelemassa uskonnon opetuksen pelottelua siitä, että ”jos ei ole kirkkoa äitinä, ei voi olla Jumalaa isänä”.

Lapsuuden uskonnolliset muistoni liittyvätkin lähinnä uskonnon tunteilla syntyneeseen ahdistukseen siitä, käykö tässä nyt huonosti, kun en kuulu kirkkoon. Pyhäkoulussakin minä, pakanalapsi, taisin joskus käydä, en muista miksi, mutta sieltä jäi mieleeni lähinnä ohjaaja ja kiiltokuvat. Noihin lapsuuden aikoihin liittyy myös jonkinlainen uskominen Jumalaan, joka tuli esiin lähinnä yrityksessä lausua Isä meidän -rukousta iltaisin, mutta en koskaan onnistunut pääsemään loppuun asti ilman, että ajatukset harhailivat muualla.

Tunsinkin lapsena itseni hyvin kelvottomaksi uskon asioissa. Ehkä tällainen pakanalapsen seikkaileminen uskonnollisessa kulttuurissa sai pohtimaan asioita ja huomaamaan, että on monenlaisia käytäntöjä, mikä on mielestäni opettavaista.

Kaikenlaisia hilavitkuttimia

Ufot ja parapsykologia ovat olleet minulle lähinnä kavereiden kertomia juttuja ja kummitustarinoita. Uskoni niihin oli samanlaista kuin uskominen siihen, että ulkona väijyy dinosaurus, eli lapsen leikkiä ja mielikuvitusta. En siis ole koskaan ollut kovin kiinnostunut uskonnoista, ufoista tai parapsykologiasta. Mystisiä koke-

muksia minulla on lähinnä yöllä pimeässä unen ja valveen rajalla kokemani valoilmiot, kuten leijuva valopallo, joka tosin häviää näkyvistä, kun herää kunnolla. Tällaiset ovat toki säpsähdyttäneet, mutta psykologina tiedän selitysten liittyvän normaaleihin havaintoilmiöihin, enkä ole jäänyt niitä sen kummemmin pohtimaan.

Oikeastaan ensimmäisen kerran minulle valkeni rajatiedon olemassaolo vasta aikuisena, kun kävin ensimmäistä kertaa Hengen ja tiedon messuilla entisen työtoverini ja Skepsis-aktiivi Jukka Häkkisen ehdotuksesta. Tunnelma oli mielestäni melko vimmainen, ja kaikenlaisia hilavitkuttimia oli kaupan pahojen henkien karkottamiseksi. Ajattelen, että ainakin minulle olisi todella ahdistavaa elää maailmassa, jossa pitää olla jatkuvasti lepyttämässä pahoja henkiä tai etsiä vastauksia tähtien asennoista. Ehkä jollekin toiselle on vastaavasti ahdistavaa elää tieteellisen maailmankuvan kanssa.

Tunnen huonosti kirjallisuutta, joka käsitteli tyypillisiä Skepsiksen aiheita kuten paranormaaleja ilmiöitä. Näihin asioihin olen tutustunut lähinnä Skeptikko-lehteä ja Skepsiksen julkaisemia kirjoja selailemalla. Oma kiinnostukseni liittyy enemmän psyko- ja tiedehuuhaaseen. Esimerkiksi Sergio Della Salan toimittama kirja ”Tall Tales about the Mind and Brain: Separating fact from fiction” (2007, Oxford University Press) on hyvä kokoelma kiinnostavia psykologian myyttejä, joita lehtien sivuilla esitellään totuuksina.

Psyko-huuhaata

Tieni Skepsikseen alkoi keskusteluista Häkkisen Jukan kanssa psykologian laitoksen kahvipöydässä. Helsingin yliopiston psykologian

laitoksen läheisimmät opettajani ja työtoverini olivat muutenkin hyvin kriittisiä psyko-huuhaan ja huonosti tehdyn tieteellisen tutkimuksen suhteen.

Esimerkiksi kirjoittaessamme kollegoiden kanssa Editalle lukiopsykologian oppikirjasarjaa "Persoona" meillä oli kantavana ajatuksena nimenomaan kriittinen suhtautuminen hömppään, jota psykologian nimissä tarjotaan. Tavoitteena oli keskittyä sisällöissä psykologiatieteen löydöksiin sekoittamatta niihin kyseenalaista psyko-huuhaata. Tällaisista kuvioista Jukka pyysi minua Skepsiksen tieteelliseen neuvottelukuntaan ja nyt joidenkin pitämieni yleisöluentojen ja niiden seuraamisen kautta olen päätenyt hallitukseenkin.

Skeptikkona osaan olla eniten huolestunut lähinnä omaan alaani liittyvistä asioista. Tällaisia ovat psyko-huuhaa ja pseudotiede, joita ihmisille syötetään joka tuutissa.

Kouluopetukseen ei kuulu systemaattinen tieteellisen maailmankuvan eikä kriittisen ajattelun ja lukutaidon opettaminen. Tällaisen opetuksen pitäisi koskea kaikkia, ei vain esimerkiksi uskonottomia. Omien lapsieni kokemusten mukaan elämäkatsomustiedon tunneillakaan ei tällaiseen pyritä ja Prometheus-leireilläkin tieteellinen maailmankuva on näyttäytynyt lähinnä samanarvoisena vaihtoehtona noita- ja shamaaniedustajien rinnalla.

Huolestuttavinta on tieteellisen eli tutkitun, kumuloituneen ja arvioidun tiedon asettaminen samalle viivalle mielipiteiden, pseudotieteen ja erilaisten uskomusten kanssa. Tämä näkyy esimerkiksi siinä, että asiantuntijoiden tietoon perustuvia mielipiteitä ei oteta riittävästi huomioon yhteiskunnan päätöksenteossa. Lehdistössäkin usein yhden eriävän kannan omaavan tutkijan käsitys esitellään yhtä painavana kuin satojen tiedemiesten kannattama teoria.

Shamaaniperformansseja

Näen tärkeänä, että Skepsis ry puhuu tieteellisen maailmankuvan ja rationaalisen ajattelun puolesta. Yksi tärkeä tavoite on tutkitun tiedon hyödyntäminen yhteiskunnassa ja ihmisten va-

listaminen sen suhteen, mikä ero on tutkitulla tiedolla, pseudotiedolla ja mielipiteillä. Skepsis voisi mielestäni keskittyä nimenomaan valistamiseen niissä asioissa, joissa on tärkeää toimia rationaalisesti.

Esimerkiksi monissa yhteiskunnallisissa päätöksissä, terveydenhoidossa ja hyväuskoisten ihmisten rahastamisyriyksissä Skepsiksen olisi mielestäni tärkeä tuoda esiin tutkitun tiedon merkitystä ja tieteellistä maailmankuvaa. Sen sijaan taiteisiin ja uskontoihin liittyy paljon toimintaa, joka on tieteellisestä näkökulmasta järjetöntä, mutta voi silti olla tärkeää yksilön ja yhteisön psyykkiselle hyvinvoinnille.

Mielestäni olisi Skepsiksen uskottavuuden ja resurssien tuhlausta käyttää voimia esimerkiksi shamaaniperformanssien tai kirkollisten toimistusten vastustamiseen. Paljon tärkeämpää on älähtää niissä tilanteissa, joissa huuhaata yritetään tarjota esimerkiksi terveydenhuoltoon ja kouluihin.

Huonoa tutkimusta

Skepsiksen hallituksessa ja myös laajemmalla porukalla keskustellaan ja valmistellaan vilkkaasti kannanottoja tärkeisiin kysymyksiin. Näille ajatuksille on myös pyritty löytämään kanavia, joiden avulla niitä saadaan laajempaan tietoisuuteen. Skepsiksen toiminta lienee kiinni yksittäisten jäsenten innostuksesta ja ajasta.

Itse olen joutunut olemaan melko passiivinen skeptikko, mutta vaikuttaa siltä, että yhdistyksessä on onneksi myös aktiivisia ja asiantuntevia jäseniä, ja koko ajan hoidetaan asioita.

Skepsis on jo nyt aktiivinen monessa asiassa, Olisi hyvä jos, saataisiin lisää jäseniä, joilla olisi aikaa osallistua toimintaan.

Kuuluuko teologia yliopistoon? En usko, että tieteenalojen taso nousee sillä, että ne heite-

tään pois yliopistosta. Teologian osaamiseni on hyvin mitätöntä, sen verran mitä alan tutkimusta tunnen, niin siellähän on paljon tieteellisesti hyvää ja kiinnostavaa tutkimusta.

Useimmilta tieteenaloilta löytyy huonosti perusteltua ja järjetöntäkin tutkimusta, mutta niiden karsiminen on kyseisen tieteenalan ja akateemisen yhteisön eikä Skepsiksen tehtävä. Yhtä hyvin voisi kysyä, kuuluuko vaikkapa psykologia yliopistoon. Kyllä senkin piiristä löytyy tiedeyhteisöissäänkin huuhaan ja pseudotieteen poikasia.

Missä nuoret ja naiset?

Skepsiksen sukupuoli- ja ikäjakauma näyttää olevan aika vino. Johtuukohan nuorten ja naisten pula siitä, että jos ufot, uskonnot ja paranormaali ilmiöt eivät kiinnosta, niin Skepsiksen toiminta tuntuu vähän etäiseltä? Tieteellinen maailmankuva, rationaalinen ajattelu ja huuhaan ja pseudotieteen karsastaminen ovat teemoja, joiden olisi hyvä korostua enemmän Skepsiksen toiminnassa. Tällaiset kysymykset koskettavat monien ihmisten elämää.

Itse en skeptikkona jaksa varsinaisesti julistaa enkä yrittää käännä etäisyyttä eriuskoisia, en jaksa edes keskustella äärihuuhailijoiden, vaikkapa astrologien kanssa, se on toivotonta. Omassa työssäni voin välittää tietoa ja oikaista virheellisiä käsityksiä. Psykologia-lehden päätoimittajana minulla on mahdollisuus vaikuttaa siihen, että psykologit ja muut asiasta kiinnostuneet voivat päivittää helposti tietoaan psykologian alalla lukemalla tästä tieteellisestä aikakauslehdessä vertaisarvioituja suomalaisia tutkimuksia ja uutisia ajankohtaisista tutkimuksista.

Yliopisto-opettajana ja psykologian asiantuntijana yritän muutenkin pitää tieteen lippua korkealla ja puuttua psyko-huuhaaseen ja pseudotieteeseen. Mielestäni on myös kiinnostavaa yrittää ymmärtää ihmisen psyykkisen hyvinvoinnin näkökulmasta, mitä tarpeita huuhaa palvelee. Luulen, että usein on kyse tiedon puutteesta ja siitä, että tieteellistä ja kriittistä ajattelua on vaikea oppia itsestään.

Yritys ymmärtää ihmisten uskonnollisia, astrologisia ja joitain ilmeisen järjettömiltä vaikuttavia puuhia kiinnostaa minua skeptikkona.

Turhauttavaa toimintaa

Suhtaudun suurella hämmästyksellä ja ihmeityksellä siihen, miten rajatieto ja kaikenlainen

Psyko-huuhaata

Sergio Della Salan toimittama kirja "Tall Tales about the Mind and Brain: Separating fact from fiction" on kokeilma kiinnostavia psykologian myyttejä, joita lehtien sivuilla esitellään totuuksina.

Kirjan 29 luvussa joukko kognitiivisen psykologian ja neurotieteen tutkijoita esittelee yleisiä, mutta virheellisiä käsityksiä muistista, oppimisesta, älykkyydestä ja kielen prosessoinnista sekä aivojen ja mielen toiminnasta. Kirjan luvuissa pohditaan muun muassa intuitioon, luovuuteen, kaksikielisyyteen, grafologiaan, aivopuoliskoihin, out-of-body -kokemuksiin ja täysikuuhun liittyviä myyttejä.

Esimerkkejä kirjasta

- French & Wilson: *Cognitive factors underlying paranormal beliefs and experience.*

Kappaleessa esitellään paranormaalien uskomusten taustalla olevia ihmisen tiedonkäsittelyn rajoituksia, joissa on kyse kriittisen ajattelun, päättelyn, havaitsemisen ja muistin virheistä. Esitellään tutkimuksia, joissa on vertailtu paranormaaleihin ilmiöihin uskovia ja ei-uskovia.

- Cowan, Morey & Chen: *The legend of the magical number seven.*

Kappaleessa kerrotaan Millerin 1956 julkaiseman artikkelin historia. Urbaani legenda, jonka mukaan ihminen pystyy pitämään mielessään 7 ± 2 asiaa kerrallaan on synnyttänyt käytännön ohjeita liittyen esimerkiksi esitelmien pitämiseen. Esitellään tähän maagiseen lukuun liittyviä väärinymmärryksiä ja tuodaan esiin, että nykykäsityksen mukaan tiedonkäsittelyn rajoitukset tulevat esiin jo 3-4 mielessä pidettävän kokonaisuuden kohdalla.

- Clifasefi, Garry & Loftus: *Setting the record (or video camera) straight on memory: the video camera model of memory and other memory myths.*

Kappaleessa kerrotaan muistin rakentuvasta luonteesta, muistojen luotettavuudesta ja valemuistoista. Onko luottamista todistajan lausuntoihin, entä eläviin muistoihin siitä, että on joutunut ufojen sieppaamaksi?

- Carey: *Is bigger really better? The search for brain size and intelligence in the twenty-first century.*

Neurotieteilijä ihmettelee tiedeyhteisön laittamalla yhä vilkkaana käyvästä keskustelusta aivojen koon ja älykkyyden yhteydestä. Kirjoittajan johtopäätös on, että tämän hetkiset tutkimustulokset ja teoriat eivät viittaa siihen, että ihmisen aivojen koko olisi minkään mielekkään mekanismin kautta yhteydessä tämän älykkyyteen.

- Anderson, M: *Biology and intelligence - the race/IQ controversy.*

Kappale lähtee liikkeelle "The bell curve" -kirjasta ja purkaa älykkyydetutkimuksen ympärillä pyöriviä myyttejä. Rautalangasta väännettynä asiaa periytyvyydestä (heritabiliteetista) ja siitä, miksi rotuerot älykkyydesteissä johtuvat todennäköisimmin kulttuurisista tekijöistä. Kappale auttaa myös ymmärtämään, miksi älykkyydetutkijat eivät juuri osallistu näihin keskusteluihin, eli miksi kysymys rotujen välisistä älykkyyseroista ei ole tieteellisesti kiinnostavaa: se ei aula meitä ymmärtämään älykkyyden luonnetta.

huuhaa elää ja rahastaa niin menestyksekkäästi, jopa eri asiantuntijoiden joukossa. Tähän täytyy löytyä joku syy ihmisen mielen toiminnasta ja psyykkisistä tarpeista. Tai sitten kyse on vain tiedon puutteesta ja rationaalisen ajattelun vaikeudesta.

Skeptikkona turhautumiseni ei liity yksittäisten ihmisten omaa elämäänsä koskeviin ratkaisuihin. Turhauttavaa on pikemminkin huomata, että koulutuksen, terveydenhuollon ja yhteiskunnan päätöksenteon parissa työskentelee suuri joukko henkilöitä, jotka eivät ymmärrä tieteellisen tutkimuksen tuottaman tiedon ja rajatiedon eroa.

On resursien haaskamista valita ja tukea ratkaisuja, jotka perustuvat tosiasiasa maagisiin käsityksiin ja järjettömiin uskomuksiin. On turhauttavaa, ettei tiedeyhteisön ja korkeasti koulutettujen ammattilaisten tietoa ja osaamista hyödynnetä aina riittävästi.

Lähes paranormaaleja suorituksia

Psykologiaa aloin opiskella, koska halusin lapsipsykoterapeutiksi, mutta en lääkäriksi. Heti ensimmäisen vuoden jälkeen kokeellinen tutkimus ja ihmisen tiedonkäsittelyprosessit alkoivat kiinnostaa, syinä halu ymmärtää näitä asioita ja huipputasokas opetus. Kun jäin yliopistoon töihin ja jatkoin opiskelemista riittävän pitkään, niin pikkuhiljaa oma tutkimuskin edistyi ja väitöskirjakin valmistui.

Oma tutkimus- ja opetusalani on erityisesti muisti, eksperttiys ja kokeellinen psykologia. Pari vuotta sitten tarjoutui tilaisuus vaihtaa hiukan maisemia ja siirtyä Työterveyslaitoksen Aivot ja työ -tutkimuskeskukseen. Siellä pääsen paitsi tekemään tutkimusta moniammatillisessa ryhmässä ja huippulaboratoriossa myös soveltamaan tutkimustietoa. Tällä hetkellä keskei-

simmät kiinnostuksen kohteeni liittyvät työmuistiin ja vaativiin kognitiivisiin tehtäviin sekä ikä- ja kognitiokysymyksiin.

Me myös sovellamme tutkimustuloksia ja pyrimme kehittämään kognitiivista ergonomiaa eli sitä, että työkäytännöt ja laitteet olisivat sopu-soinnussa ihmisen tiedonkäsittelyn kykyjen ja rajoitusten kanssa. Fyysinen ergonomia on kaikille tuttua eli jokainen tietää, miten suuri merkitys hyvinvoinnille on esimerkiksi työasennoilla. Sen sijaan vähemmän kiinnitetään huomiota ja etsitään ratkaisuja tiedonkäsittelyn kuormittumiselle, vaikka niin saataisiin työstä sujuvampaa ja tuottavampaa ja työhyvinvointikin paransi.

Tiedon välittäminen on ollut minulle aina tärkeää. Esimerkkinä lukiokirjaprojektini ja vuonna 2006 Editalle ilmestynyt "Muistikirja"-niminen tietokirja, jossa haluan tarjota lukijalle ajankohtaista ja tieteelliseen tutkimukseen perustuvaa tietoa ihmisen muistin toiminnasta. Oma muistini on kuitenkin yhtä huono kuin ihmisillä ylipäänsä. Erityisen onneton olen vuosilukujen muistamisessa ja ylipäänsä aikajärjestyksen hahmottamisessa. Lempipuuhaani onkin kehitellä erilaisia muistia parantavia tekniikoita.

Valmistellessani väitöskirjaa eksperttien muistiin liittyen oli todella kiinnostavaa seurata, millaisiin poikkeuksellisiin, lähes paranormaaleihin suorituksiin ihmiset pystyvät harjoittelun myötä.

Elämän tarkoitus?

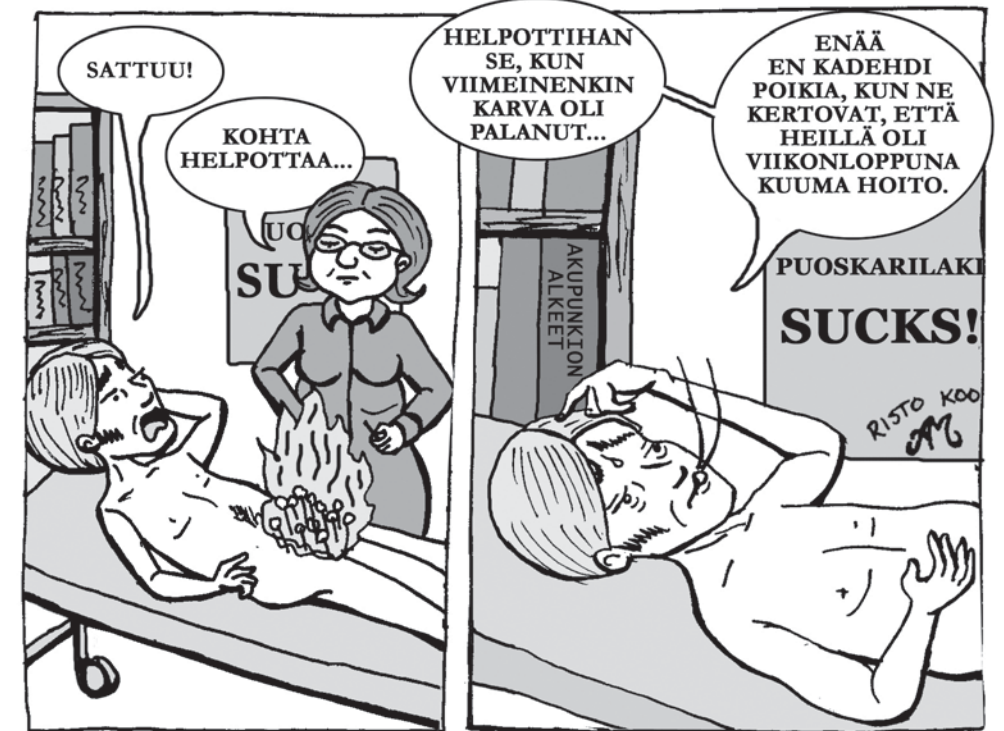
En tiedä onko elämällä mitään yleisempää tarkoitusta, pohjimmiltaan kai yritämme kukin omalla tavallamme kuluttaa mahdollisimman hyvin sitä aikaa, minkä saamme maailmassa viettää. Elämän tarkoitus seuraa siitä, kun käyttää aikaansa asioihin, jotka ovat itselle tärkeitä ja merkityksellisiä.

Minun elämäni tarkoitus syntyy siitä, että saan lukemalla ja tutkimalla perehtyä uusiin asioihin ja lisäksi vielä hengaila omien lasteni, läheisten ja itseni kanssa ja seurata millaisia ihmisiä meistä kasvaa.

VIRPI KALAKOSKI

”
ELÄMÄN TARKOITUS SEURAA SIITÄ, KUN KÄYTTÄÄ AIKAANSA ASIOIHIN, JOTKA OVAT ITSELLE TÄRKEITÄ JA MERKITYKSELLISIÄ.
”

Skepponen

Tätä kirjoittaessani alkoi maailmanloppu, tarkalleen aamulla kello 9.30. Cernin uusi LHC-hiukkaskiihdytin käynnistettiin ja nyt kiihdyttimessä syntyvät pienet mustat aukot imevät maapallon hyperavaruuteen. Näin ainakin uskoi entinen ydinturvallisuustutkija Walter Wagner, joka halusi kaverineen estää kiihdyttimen käynnistyksen haasteen uhalla. Cernin fyysikot ovat kuitenkin sitä mieltä, että jos LHC:n energia pystyisi luomaan edes pieniä mustia aukkoja, kosminen säteily olisi jo aikaa sitten synnyttänyt sellaisia.

Minä puolestani väitän, että Cernin tutkijat ovat väärässä. Meillä kotona näitä mustia aukkoja esiintyy paljonkin. Ne imaisevat uskomat-

toman määrän tavaraa itseensä aina pikkuesineistä kuten avaimista jopa kokonaisiin huonekaluihin asti. Jotkin tavarat löytyvät myöhemmin aivan eri paikasta, mihin ne on jätetty. Tämä johtuu siitä, että musta aukko on menettänyt energiansa ja sylkäissyt kadonneet esineet takaisin.

Sehän on Cernin kiihdyttimenkin tarkoitus, löytää kauan kadoksissa ollut Higgsin bosoni. Mitähän kamalaa sitten tapahtuu, jos sitä ei löydetäkään? Ilmeisesti siinä vaiheessa – vielä suuremman kiihdyttimen rakentamisen asemesta – pannaan tieteelliset mallit uusiksi; seläistahan tiede on, alati uusiutuvaa.

Homeopatia taas on taikaukseen perustu-

vaa tehotonta, uusiutumaton hölynpölyä, jonka uskomukset pysyvät todisteiden puutteesta ja päinvastaisista todisteista huolimatta. Radio Ylen aikainen antoi elokuussa tilaa jopa neli-osaiselle homeopatiaa käsittelevälle minisarjalle. Homeopatiaa esiteltiin ohjelmassa täysin vain sitä harjoittavien henkilöiden näkökulmasta. Minisarjan viidettä osaa, kriittistä ja oikeaa tietoa sisältävää asiantuntijan mielipidettä, ei tätä kirjoitettaessa ole lähetyksessä kuultu.

Eihän tämä tietenkään ainoaksi huuhaaohjelmaksi jäänyt. Radio Suomen valtakunnan verkossa lähetettiin oikein kahden tunnin luontaishoitojen iltakontaktilähetys, jonka ainut tarkoitus oli ilmeisesti esittää huuhaahoidot varteenotettavina vaihtoehtoina eikä puoskarointeina. Toimittajillakin on sanan- ja mielipiteenvapautensa, oikeus sortua vaikka tämmöiseen kauhistuttavaan totuusrelativismiin. Yleisradiolla on kuitenkin julkisen palvelun velvoite, ja tällä ohjelmalla ei ollut ohjelmistolta vaadittavaa sivistävää luonnetta. Ylen ohjelmilta vaadittava monipuolisuus velvoittaa toimittajia hieman enemmän kuin iltapäivälehdet, ainakin oikeaseen virheelliset tiedot.

Homeopatia on kuulemma täydentävää hoitoa. Minä en yksinkertaisena ihmisenä ymmärrä, miten tyhjällä voi täydentää, mutta niin vaan ”täydentävistä” hoitomuodoista puhuu jo ministeri Risikkokin ja LKL, Luontaislääketieteen kes-

kusliitto, saa täydentää jopa kahdella jäsenellään STM:n asiaa puivaa työryhmää. Ministeriö siis näkee, että mm. homeopatiaa ja kukkaenergiaterapioita edustava järjestö on aivan vakavasti otettava taho sanomaan sanansa lakiehdotukseen, jonka tarkoitus piti olla haavoittuvimpien potilasryhmien suojele puoskaroinnilta!

LKL vaatii terapiottensa aseman vahvistamista Suomessa ja esittää niitä jopa KELA:n korvattaviksi. Kyllä tarvitaan taas lisää työryhmiä, kun kukkatippaterapeutille aletaan asettaa kelpoisuusvaatimuksia. Pyhä yksinkertaisuus!

Sananvapaus, sitähan minä, kieli keskellä ja vähän poskellakin, saan toteuttaa omasta puolestani. Olen saanut jonkin verran kyselyjä, miksi Skepsis ry puuttuu lehdestään myös nettisensuuriin ja sitä myöten netin lapsipornokeskusteluun. Skeptikko-lehden artikkeleista vastaa päätoimittaja ja sensuuria käsittelevä juttu oli julkaistua otsikon ”keskustelua” alla. Skeptikkona ja yksityishenkilönä kannatan sananvapautta ja vastustan ennakkosensuuria kaikessa muodossaan, ja näistä asioista pitää voida myös keskustella. Suomalaisen kustantajan ei pidä edes harkita ”Medinan Jalokiven” julkaisemista suomeksi, se pitää julkaista!

Tavataan yleisötillaisuuksissa, tulkaa juttelemaan. Lämmintä syksyä ystävien parissa!

PERTTI LAINE

Skepsis ry hakee

SIHTEERIÄ JA VIDEOKUVAAJAA

Kiinnostaako tärkeä työ epäilyksen keskipisteessä?

RYHDY SKEPSIKSEN SIHTEERIKSI! Työhösi kuuluu mm. jäsenrekisterin hoito, pöytäkirjojen pito, postitus, tilojen varaukset sekä erilaisten lupien, ilmoitusten ja hakemusten tekeminen. Verotustasi työ ei pääse sotkemaan, sillä palkkana jaamme kulukorvauksia ja täysin verovapaata kunniaa. Kerran vuodessa jäsenmaksujen postitustilaisuuden jälkeen tarjoamme illallisen erittäin hyvässä seurassa.

SKEPSIS TARVITSEE MYÖS VIDEOKUVAAJAA. Työhösi kuuluu Skepsiksen luentotilaisuuksien kuvaaminen videolle ja niiden koostaminen siisteiksi klippeiksi yhdistyksen www-sivuille. Verotustasi ei tämäkään työ pääse sotkemaan, sillä palkkana jaamme em. kulukorvauksia ja täysin verovapaata kunniaa.

Jos kiinnostuit, ota yhteyttä epäilemättä!

Sihteeri Anna-Liisa Rähä: secretary@skepsis.fi, 050-3271164
Puheenjohtaja Pertti Laine: chairman@skepsis.fi, 040-8439461

Skepsis toimii

HELSINKI

1. lokakuuta:

Tutkinta paljasti suomalaiset ufoklassikot, konsultti Sami Laitala, tutkija Juha Kukkonen

5. marraskuuta:

Vankkaa ja pysyvää tietoa, Skepsis ry:n puheenjohtaja Pertti Laine. Tilaisuuden jälkeen yhdistyksen syyskokous.

3. joulukuuta:

Skeptikko-lehden 20-vuotisjuhlat. Huuhaa- ja Sokrates-palkintojen jako.

Tieteiden talo, Kirkkokatu 6, klo 18-20.

TAMPERE

11. lokakuuta:

Vaihtoehtohoidot ja puoskarilaki meillä ja muualla - paneelikeskustelu.

Pääkirjasto Metso, Pirkankatu 2, iso Sali, klo 18-

Kaikkiin Skepsiksen itse järjestämiin tilaisuuksiin on vapaa pääsy ja kaikki kiinnostuneet ovat tervetulleita!

Kutsu

Skepsis ry:n syyskokous 5. marraskuuta

Tieteiden talo, Kirkkokatu 6, klo 18-20,
luentotilaisuuden jälkeen.

Kokouksen ohjelma: Kokouksen avaus, valitaan kokouksen puheenjohtaja, sihteeri, kaksi pöytäkirjantarkastajaa ja kaksi äänenlaskijaa, todetaan kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus, hyväksytään kokouksen esityslista, vahvistetaan toimintasuunnitelma, tulo- ja menoarvio sekä jäsenmaksun suuruus seuraavalle kalenterivuodelle, valitaan hallituksen puheenjohtaja ja muut jäsenet, valitaan kaksi tilintarkastajaa ja heille varatilintarkastajat, käsitellään muut kokouksutuksessa mainitut asiat.

Kaikenlaisia yrittäjiä

”Innokkaankaan uskomushoitaja tuskin soittaa kolaripaikalle homeopaattia.”

Psykiatrin dosentti ja Psykiatrisen van-
kisairaalan vastaava ylilääkäri Hannu
Lauerma kertoi Skepsiksen yleisöti-
laisuudessa syyskuussa, että ihmisiä
kiinnostavat vaikeat kysymykset, kuten miksi
me sairastumme ja miksi me kuolemme – tai
parannumme.

Ihmiset kaipaavat asioille selityksiä ja joko
todellista tai kuvitteellista hallintaa. Selityksiä
antamalla voi hankkia elannon. Uskomisen tun-
tuu paljon paremmalta kuin epävarmuus. Usko
antaa voimia riippumatta siitä, mikä on sen al-
kuperä.

Uskomushoidot perustuvat usein placebo- ja
suggestiovaikutuksiin. Parhaimmillaan näiden
vaikutusten teho voi olla dramaattinen muun
muassa kivunhoidossa.

- Ilmiö on enenevästi kuvannettavissa aivo-
tutkimuksin.

Ilmiö on kaksitahoinen. Asiakkaalla voi olla
olemassa illuusio uskomushoidon tehosta, mut-
ta joskus on havaittavissa myös todellista tehoa
verrattuna hoitamattomuuteen. Uskomushoi-
doilla voi siis tietyissä tilanteissa olla hyötyvai-
kutusta.

Se, että uskomushoito näyttää toimivan, joh-
tuu osin illuusiosta – siitä että usein sairauden
oireet voivat väistyä tai vaihdella spontaanisti,
ja tämä spontaani muutos lasketaan hoitovai-
kutukseksi. Lisäksi hoitoon tullaan usein siinä
spontaani paraneminen alkaa.

Placebon hoidollinen vaikutus perustuu sii-

Hannu Lauerma: ”Yksikään laki ei kitke kaikkea ei-
toivottua toimintaa, silti ne ovat hyviä olemassa.”

hen, että ihmisen vointia kohentaa odotus pa-
remmasta. Uskomushoitojen yhteydessä on ku-
vattu muun muassa dopamiinin vapautumista ja
spekuloitu endorfiinioletuksilla. Placebolla saa-
daan aikaan myös haittavaikutuksia.

Eläinten hoidossa saavutetut ”tulokset” esi-
merkiksi homeopatialla eivät todista placebo-

vaikutusta vastaan. Vaikka eläimillä ei voi olla
oletusta paranemisestaan, eläinten omistajilla
todennäköisesti on. Kun eläin saa hoitoa, omis-
taja rauhoittuu ja hänen havainnoistaan teke-
mänsä tulkinnat muuttuvat ja samalla rauhoittuu
eläinkin. Eläimet myös paranevat spontaanisti.

- Etenevien, vaarallisten ja spesifisti hoidet-
tavien sairauksien hoito placebolla on epäeet-
tistä.

Vissi ero

Lauerman mukaan virallinen terveydenhuolto
pohjautuu mitattaviin ilmiöihin ja tutkimukseen
(anatomia, fysiologia, psykologia, patologia, pa-
tofysiologia, biokemia, farmakologia, genetiikka).
Virallinen terveydenhuolto pohjautuu myös
etiikkaan, lakeihin ja säännöksiin. Pyrkimys on
toimia potilaan parhaaksi yhteistoiminnassa po-
tilaan kanssa.

Virallinen terveydenhuolto on sekä hoitoa
että ennaltaehkäisyä ja kansainvälisesti hyvin
samankaltaista – tieto kertyy ja tarkentuu jat-
kuvasti. Viralliseen terveydenhuoltoon kuuluu
myös omaehtoinen valvonta (ammattijärjestöt,
tiedeyhteisö, julkinen valvonta). Virallinen ter-
veydenhuolto vastaa akuuttiin hätään yleensä
ainoana vaihtoehtona.

- Innokkaankaan uskomushoitaja tuskin soi-
taa kolaripaikalle homeopaattia.

Uskomushoitoihin taas kuuluvat helpot, kie-
hovan yksinkertaiset teoriat: maagiset voimat,
energiavuot, meridiaanit, jin-jang, yksittäiset
ravintotekijät. Niitä on helppo ymmärtää; näen-
näistieteellisinä ne luovat illuusion loogisuudes-
ta. Ne toimivat moneen sairauteen tai oireeseen
ja tuottavat hallinnan tunteen. Uskomushoidot
pohjautuvat yksittäisiin kokemuksiin ja tapauk-
siin. Tieteen periaatteet eivät päde, sillä hoitoja
ei koetella tilastollisin testein. Uskomushoidoi-
sa viitataan yksittäisiin auktoriteetteihin ja julk-
kiksiin. Ihmeparantumisia tapahtuu.

Uskomushoidot pysyvät samanlaisina vuo-
sisatoja tai -tuhansia. Niihin liittyy myönteisiä
symboleja: puhdas, yksilöllinen, luonnollinen,
haitaton, inhimillinen... Ne ovat kokonaisval-
taisia, pääasiassa vaivojen lievittämistä. Viran-
omaisvalvontaa ei ole eikä tule, joten huijauk-
sen riski on olemassa. Kyseessä on merkittävä
teollisuudenala ja elinkeino.

Uskomushoidot ovat usein myös paikallisia:
kiinalaista perinneparantamista (”lääketiedet-
tä”) tai intiaanien parannustapoja.

- Hopi-intiaanit ovat sanoneet, että heillä ei
ole mitään tekemistä korvakynttilöiden kanssa.

Diktaattorin henkilölääkäri

Perinnelääkintä, esimerkiksi jäsenkorjaus, ”nik-
sauttelu”, voi Lauerman mukaan olla tehokasta.
Sen pitkäaikaisvaikutukset ovat kuitenkin huo-
nosti tunnettuja ja osa markkinoinnista on pa-
hasti hakoteillä. Yrttilääkinnässä on ongelmia,
sen turvallisuus on huonosti taattu ja tehoa ei
ole osoitettu. Tehokkaita luontoperäisiä lääkkei-
tä on, näistä monet ovat hyvin toksisia. Esimer-
kiksi rohtopurasruohosta ei ole löydetty mitään
lääkkeellistä vaikutusta, päinvastoin, mutta silti
sen siemenistä puristettua öljyä mainostetaan
”lääkkeenä” jatkuvasti.

- Luonnollisuus ei merkitse turvallisuutta.

Lauerma kertoi, että uskomushoitojen ken-
tällä esiintyy outoja uskomuksia, kuten että lää-
kärit valoistaan, velvoitteistaan, kunnianhimos-
taan ja keskinäisestä kilpailustaan huolimatta
ovat silkkää pahuuttaan haluttomia ottamaan
käyttöön tehokkaita ja haitattomia hoitomuo-
toja. Kansanlääkintä on kuulemma perustelta-
vissa yksinkertaisesti sillä, että sitä on käytetty
pitkään.

Kaikenlaisia yrittäjiä markkinoilla liikkuu. Suo-
malaisessa opetussairaalassa luennoi muuta-
ma vuosi sitten erityispedagogiikan dosentti,
joka näytti videoita muun muassa käärmeiden
työntämisestä nuorten tyttöjen emättimiin Afri-
kassa. Hän esiintyi voodoo-pappina ja afrikka-
laisen diktaattorin henkilölääkärinä. Hän myös
markkinoi hypnoosiin ja klitoriksen stimulointiin
perustuvaa hoitomenetelmäänsä lehti-ilmoituk-
sin. Yleisö ei hämmennykseltään kyennyt rea-
goimaan tilanteeseen.

Toisessa tapauksessa yliopistolliseen ter-
veydenhuoltoalan jatkokoulutukseen osallistui
psykologina esiintynyt mies, joka käytti arvo- ja
ammattinimikkeinään muun muassa seuraavia:
professori, PhD, johtokunnan puheenjohtaja,
parantaja, johtava pastori, joogi, henkien ma-
naaja, maailman johtava motivaatiopsykologi,
menestystieteen perustaja, kolmella mantereel-
la työskennellyt koulutus- ja terveysasiantuntija
ja miljonäärintekijä. Hänen käytöksensä ja niu-
kat tietonsa kurssilla herättivät huomiota, mutta
eivät johtaneet toimenpiteisiin.

- Tutkintotodistuksia ei mieheltä löytynyt.

RISTO K. JÄRVINEN

Teksasin poliisi iski huhtikuussa näyttävästi mormonikirkosta eronneen lahkon maatilalle USA:ssa. Moniavioisuutta kannattavan yhteisön parista otettiin huostaan satoja tyttöjä, koska heidän epäiltiin joutuneen pakkoavioliittoihin ja seksuaalirikosten uhreiksi. Viranomaisien toimien takana oli ilmianto, joka paljastui myöhemmin huijaukseksi. Lopullisiksi kärsijöiksi saattavat joutua todellisten rikosten uhrin.

Huijaus johti poliisin iskuun lahkoa vastaan

Poliisi jäljitti puhelut Rozita Swinton -nimiseen naiseen, joka oli aiemmin pidätetty perättömästä ilmiannosta.

Huijauspuheluiden seurauksena satoja lapsia otettiin huostaan ja sijoitettiin sijaiskoteihin eri puolille osavaltiota.

Poliisin isku moniavioiseen *Yearning for Zion* (Siionin kaipuu) -yhteisöön Teksasissa oli kansainvälinen uutinen syytöksineen alaikäisten avioliitoista, lasten hyväksikäytöstä ja uskonnollisesta väinosta. Satoja lapsia otettiin huostaan ja sijoitettiin sijaiskoteihin eri puolille osavaltiota. Mutta eräs yksityiskohta on jäänyt vähälle huomiolle: operaatio, joka johti Amerikan historian suurimman lasten huostaanottotapaukseen, perustui huijaukseen.

Tutkinta alkoi, kun 16-vuotias Sarah-niminen tyttö soitti kriisipuhelimeen. Hän kertoi asuvansa yhteisössä ja joutuneensa 50-vuotiaan aviomiehensä hakkaamaksi ja raiskaamaksi. Hänen puheluidensa pohjalta poliisi hyökkäsi yhteisön maatilalle 3. huhtikuuta 2008 pelastaakseen Sarahin ja muut tytöt. Viranomaiset löysivät yli 400 lasta, mutta Sarah ei näyttänyt olevan heidän joukossaan.

Myöhemmin poliisi jäljitti puhelut Colorado Springsissä asuvaan 33-vuotiaaseen Rozita Swinton -nimiseen naiseen. Swinton oli aiemmin pidätetty, kun hän oli tehnyt perättömän ilmiannon. Hän oli esiintynyt 16-vuotiaana Jenniferinä, soittanut hätänumeroon ja kertonut, että hänen isänsä oli lukinnut hänet kellariin useiksi päiviksi. Swinton on myös saattanut esiintyä 13-vuotiaana Dana Andersonina, joka väitti joutuneensa isänsä raiskaamaksi ja pappinsa seksuaalisesti hyväksikäyttämäksi.

Ei ole mitään todisteita siitä, että Sarah, Jennifer tai Dana ovat oikeasti olemassa. Rozita Swinton kiinnostaa yhä tapauksen tutkijoita, mutta häntä vastaan ei ole nostettu asiassa syytettä.

Voimavarat huijareihin

Eri puolilla USA:ta tehdään viikoittain kymmeniä perättömiä ilmoituksia rikoksista, jotka vaihtelevat autovarkauksista ryöstöihin ja pahoinpitelyihin. Motiivit tekeytyä rikoksen uhriksi vaihtelevat suuresti, mutta kuten tämä tapaus osoittaa, millä tahansa väärällä ilmoituksella saattaa olla vakavat seuraukset. Aika ja voimavarat, jotka käytetään huijareihin ja valehtelijoihin, ovat pois

todellisten rikosten uhreilta.

Vaikka perättömät syytökset raiskauksista ovat harvinaisia, niitä esitetään useammin kuin monet uskovat. Sama pätee perättömiin sieppausilmoituksiin, joita tehdään Yhdysvalloissa viikon, parin välein.

Rikosten uhrien oikeuksia ajavat järjestöt eivät yleensä tuomitse perättömiä ilmiannon, osittain sen vuoksi, että joidenkin asianajajien mielestä huomion kiinnittäminen perättömiin syytöksiin saa harvemmat todellisten rikosten uhrin tekemään rikosilmoituksen. Ei ole kylläkään tutkimuksia, jotka vahvistaisivat tämän.

Mikään ei myöskään todista, että poliisi tai suuri yleisö suhtautuisivat todellisiin rikosuhreihin vähemmän vakavasti perättömien syytösten ilmitulon jälkeen. Jokainen tapaus täytyy tutkia läpikotaisin, ja kaikki ymmärtävät, ettei jonkun valehtelu riitä todistamaan sitä, että joku toinenkin valehtelee.

Lapsista uhreja

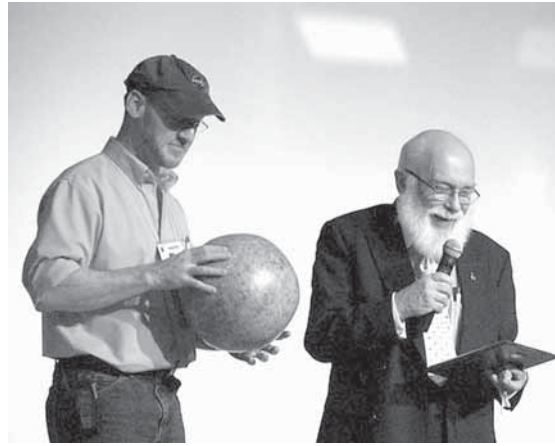
Entäpä *Yearning for Zion* lapset? Tapauksesta tuli suunnaton häpeän aihe oikeusministeriölle. Kesäkuun alussa Teksasin korkein oikeus päätti (suurelta osin sen takia, ettei Sarahia löydetty), ettei osavaltion viranomaisilla ollut oikeutta ottaa lapsia huostaan. Lapset palautettiin vanhemmilleen.

Tapauksen tutkinta ja rikosoikeudellinen käsittely jatkuvat, mutta perättömät syytökset saattavat lopulta vahingoittaa lapsia sen vuoksi, että Sarahin tarina laukaisi liikkeelle viranomaisien toimet. Jos väitteet hyväksikäytöstä ovat totta – ja Sarah ei ole – viranomaisien on vaikea nostaa syytettä lasten hyväksikäytöstä ketään yhteisön jäsentä vastaan. Huijaus saattaa auttaa todellisia lasten hyväksikäyttäjää välttämään rangaistukset, ja tehdä siten viattomista lapsista perättömien ilmoitusten uhreja.

BENJAMIN RADFORD
SUOMENNOS: KARI KIVIOJA

KIRJOITUS ON ILMESTYNYT ALUN PERIN LEHDESSÄ
SKEPTICAL INQUIRER 5/2008.

Maailman kuuluisin skeptikko, Suomessa kaksi kertaa vierailut taikuri, kriittinen ajattelija ja The James Randi Educational Foundation JREF:n perustaja James Randi on jättänyt säätionsä johtamisen tohtori Philip Plaitille.

Philip Plait ja James Randi.

James Randi "eläkkeelle"

JREF tiedotti johtajansa vaihdosta elokuun alussa. Tiedotteessa kerrottiin, että James Randin seuraaja tohtori Philip Plait on maineikas astronomi, kirjailija ja skeptikko, joka on osallistunut JREF:n toimintaan viime vuosina aktiivisesti. Hän on mm. ollut puhujana kaikissa säätion sponsoroimissa *Amazing Meetings*-konferensseissa, joihin on kerran vuodessa kokoontunut valtava määrä kriittisiä ajattelijoita.

Philip Plait.

Ennen liittymistään säätioon Plait teki kymmenen vuotta tieteellistä tutkimusta Hubble-avaruusteleskoopilla. Samoihin aikoihin hän loi verkkosivun *Bad Astronomy*, missä hän analysoi kriittisesti ja huumoripitoisesti erilaisia astronomisia myyttejä ja väärinymmärryksiä. Kun hän tyrmäsi väitteet siitä, että NASA olisi lavastanut Apollon laskeutumiset kuuhun, hänen sivuillaan kävi kymmeniä miljoonia ihmisiä. Hänen palkittu *Bad Astronomy* -bloginsa on laajimpia ja suosituimpia tieteellisiä blogeja maailmassa.

Plait on kirjoittanut kaksi kirjaa: "Bad Astronomy" (Wiley and Sons, 2002) ja "Death from the Skies!" (Viking, 2008). Jälkimmäinen kirjoista käsittelee kosmisiä katastrofeja.

JREF:n tehtäviä ovat mm. kriittisen ajattelun opettaminen ihmisille, pseudotieteellisten huijausten paljastaminen ja todellisen tieteen edistäminen. Philip Plaitin johtama JREF tulee laajentamaan toimintaansa lasten valistamiseen, sillä Plait haluaa kertoa lapsille oikeista maailmankaikkeuden ihmeistä. Suunnitelmissa on kehittää hauskoja, kriittistä ajattelua ja tieteellisiä metodeja esitteleviä oppimateriaaleja, joita koululaiset voivat käyttää luokassa.

James Randi ei poistu kokonaan kuvioista, vaan hän siirtyy säätion hallituksen puheenjohtajaksi. Lisääntyneen vapaa-aikansa Randi aikoo käyttää kahden kirjansa "Wrong!" ja "A Magician in the Laboratory" viimeistelemiseen.

RISTO K. JÄRVINEN

Isojalka oli iso valhe

Elokuun puolivälissä maailman viestimet kertoivat, että legendaarisen big footin, isojalan, arvoitus saattaa olla vihdoin ratkennut. Uutisten mukaan big footin metsästäjät väittivät löytäneensä Yhdysvaltain Georgiasta ruumiin, joka on yli kaksi metriä pitkä, yli 230 kiloa painava ja jolla on punertava tukka, mustanharmaat silmät ja ihmismäiset hampaat.

Big foot on pohjoisamerikkalaisen kansanperinteen olento, jonka väitetään asuvan Kalliovuorten ja Suurten järvien alueella. Otuksen legendan ympärille on luotu vuosien varrella lukemattomia filmejä, julisteita, äänitteitä ja värennettyjä valokuvia.

Matt Whitton ja Rick Dyer pitivät 18. elokuuta Kalifornian Palo Altossa lehdistötilaisuuden, jossa he pyrkivät todistamaan, että heillä todella on hallussaan pakastettu big footin ruumis. Miehet kertoivat löytäneensä ruumiin Pohjois-Georgian ikimetsästä, mutta he eivät suostuneet paljastamaan sen tarkkaa löytöpaikkaa, koska aikoivat seuraavaksi pyydystää alueelta elävän big footin, jollaisia he myös olivat metsässä tavanneet. Kertomukset ihmisapinan löytötavasta vaihtelivat. Oliosta otetut dna-näytteet olivat epämääräisiä. Tilaisuudessa todisteina esitetyt epäselviä valokuvia epäiltiin lavastetuiksi.

Opossumigorilla

Whittonilla ja Dyerillä oli lehdistötilaisuudessa puhemiehenään *SearchingforBigfoot.com*in omistaja Tom Biscardi, joka on jo vuosia etsinyt isojalkaa. Biscardi vakuutti, että kyseessä ei ole huijaus. Sitä hän ei paljastanut, että oli aiemmin ostanut Whittonilta ja Dryerilta pakastetun big footin ruumiin julkistamattomaksi jääneellä summalla.

Tilaisuuden päätyttyä Biscardi on kertonut lähettäneensä "vakavasti otettavan" *Searching for Bigfoot Incin* etsivän Steve Kullsin tutkimaan ruumista. Kulls raportoi katkaisseensa ruumiilta hiuksia ja polttaneensa niitä kokeeksi. Hiukset sulivat, eivät palaneet. Kun ruumis suli, sen toisen jalan polven tienoille syntyi halkeama. Kulls

tutki kohtaa ja huomasi nopeasti, että kyseessä on kumijalka. Lopulta paljastui, että big foot oli pelkkä pakastettu gorillapuku. Siitä väitetyksi otetut DNA-näytteet osoittivat myöhemmin, että big footissa on 96 prosenttia pussirootta opossu-mia ja neljä prosenttia ihmistä.

Kulls sanoo ilmoittaneensa huijauksesta välittömästi Biscardille. Tämä väittää ottaneensa heti yhteyttä Whittonin ja Dyeriin, jotka myönsivät huijauksen. Moni epäilee hämäräperäisessä maineessa olevan Biscardin kuitenkin olleen mukana juonessa, koska hänen nettisivuilleen ilmestyi pian lehdistötilaisuuden jälkeen kuvia kyseisestä big footista. Niiden katsominen maksoi 2 dollaria. Biscardille oli ilmeisesti aivan sama, onko ruumis aito vai ei, pääasia oli, että ehkä miljoonat ihmiset halusivat nähdä kuvat ja maksaa niistä.

Poliisin mukaan kyseessä on rikos, jos henkilöiden oli tarkoitus hyötyä huijauksesta taloudellisesti.

RISTO K. JÄRVINEN

Miksi henkilöillä, joilla on aikaa pakastaa big footin ruumis, ei ole aikaa ottaa siitä tarkkoja valokuvia?

AMERIKKALAISMIES koki kirkossa Tennesseessä niin voimakkaan ilmestyksen, että hän kaatui. Pyhän hengen valtaama mies löi rytkässä päänsä ja vaatii nyt Lakewindin kirkolta 2,5 miljoonan dollarin eli 1,58 miljoonan euron korvauksia.

CA.NEWS.YAHOO.COM 10.7.

KASVISPAINOTTEINEN Atkinsin dieetti on tehokas ja terveellinen tapa laihtuttaa, todetaan tuoreessa israelilaistutkimuksessa. Negrin yliopistossa tehdyssä tutkimuksessa seurattiin 322 ylipainoisen henkilön painonpudotusta. Koehenkilöt käyttivät kolmea erilaista ruokavaliota, joista Atkinsin dieetti todettiin tehokkaimmaksi. Tulokset julkaistiin New England Journal of Medicine -lehdessä eilen. Tutkimuksessa Atkinsin ruokavaliolla olleet henkilöt laihtuivat keskimäärin 5,5 kiloa kahden vuoden aikana.

HELSINGIN SANOMAT 17.7.

HESARIN siteeraama juttu julkaistiin yleislääketieteen ehkä kovimmassa julkaisussa. Atkinsin dieetistä se ei kuitenkaan oikeasti kerro. Vähähiilihydratadieetin hiilihydraattipitoisuus suurimman ajan tutkimuksesta (ainakin tilanteissa 6, 12 ja 24 kk) oli n. 40 % energiasta, mikä on tuplasti perusatkinsin ns. ylläpitovaiheeseen verrattuna ja ainakin nelinkertainen Atkinsin tiukimpaan vaiheeseen verrattuna. Em. dieetin rasvapitoisuus oli 39 % energiasta, mikä on vieläkin joissakin Euroopan maissa keskimääräinen rasvan saanti. Vertailuna ollut vähärasvainen dieetti oli myös otsikkona omituinen. Dieetin rasvapitoisuus oli 30 % energiasta, mikä oli sama kuin koko tutkimuksen osallistujilla ennen tutkimusta yleensä. Tämä ryhmä ei siis vaihtanut ruoka-

valion laatua oikeastaan lainkaan, pelkästään yritti vähentää syömistä. Hieman provosoiden voidaan sanoa tutkimuksen osoittaneen, että laihdutustulos on huonoin, jos ei tehdä mitään laadullisia muutoksia ruokavalioon (siis yrittää vain vähentää syömistä) ja että tiukat rajoitukset tuovat parhaan tuloksen.

MIKAEL FOGELHOLM SKEPTIKOLLE 24.7.

MÄÄRITELMÄN mukaan kummitus on kuolleen ihmisen tai eläimen sielu, jonka uskotaan jääneen maan päälle elävien keskuuteen. Siinä, että ihmisillä on nyky-yhteiskunnassakin kokemuksia tällaisista henkiolennoista, ei uskontotieteilijä Ilkka Pyysiäisen mukaan ole mitään ihmeellistä. Outojen kokemusten selittäminen yliluonnollisten olentojen tai voimien aikaansaamaksi on Pyysiäisen mukaan ihmismielelle luontevaa. Selitysmalleissa on kuitenkin eroja. Vakiintuneet uskonnot, kuten kristinusko, haluavat tehdä selvän eron kummituskokemusten ja oikeana pitämänsä hengellisen kokemuksen välille.

ILTA-SANOMAT 21.7.

USKO kummitusten olemassaoloon ei ole kadonnut ihmismielistä edes maailman kehittyneimmissä maissa. Vastikään julkistetun selvityksen mukaan Tanskassa noin joka neljäs ihminen uskoo kummituksiin. Henkiolentoja kertovat nähneensä monet suomalaisetkin. Folkloristiikan emeritaprofessori Anna-Lee Siikalan mukaan asiaa on tutkittu monissa akateemisissa opinnäytetöissä, joskaan ei yhtä laajasti kuin Tanskassa tehdyssä selvityksessä.

Siikala huomauttaa, että vainajahenkien tai muiden henkiolentojen näkemisessä on kyse yksilöllisistä kokemuksista, jotka sitten

pyritään selittämään eri tavoin. Kirkko on perinteisesti suhtautunut kummituksiin nuivasti. Siikalan, joka on sekä kansanperinteen että uskontotieteen tuntija, näkökulmasta kummituskokemukset ovat nekin uskonnollisia kokemuksia – vaikka kirkko ei niitä sellaisiksi hyväksy. - Ihmisillä on kokemuksia, joita ei pystytä selittämään annettujen uskonnollisten järjestelmien mukaan. Silloin he selittävät kokemuksiaan esimerkiksi kansanomaisten uskomusten kautta. Nykyajan usko henkiolentoihin on voinut viritä paitsi kansanperinteen myös new age -suuntausten tai muiden uususkontojen vaikutuksesta.

ILTA-SANOMAT 21.7.

SALAISTEN kansioden Scully eli Gillian Anderson uskoo fanien järkyttävän siitä, ettei tulevassa Salaiset kansiot -elokuvassa ole ollenkaan ufoja. - Mutta pitää muistaa sarjan kertoneen erilaisista paranormaaleista ja tutkimattomista asioista, ettemme halunneet tehdä kaikkien helpointa ratkaisua.

ILTA-SANOMAT 24.7.

JO suomifilmin sankarit Pekka ja Pätkä rymisivät aikoinaan lumimiehen jäljillä. Nyt samassa puuhassa on brittiläinen tiedemies, joka toivoo löytäneensä lumimiehen karvoja. Tutkija Ian Redmond kertoi maanantaina odottavanaan kuumeisesti dna-testin tuloksia. Testattavana on karvoja, jotka löytyivät viidakosta Intiassa. - Mikroskoopissa ne näyttävät hieman ihmisen karvoilta ja hieman orangin karvoilta. Lisäksi ne muistuttavat karvoja, jotka Mount Everestin valloittaja Sir Edmund Hillary keräsi 1950-luvulla, Redmond intoilee.

ILTA-SANOMAT 30.7.

YHDYSVALTAIN puolustushallinnon ja avaruushallinto Nasan tietoverkkoihin 2000-luvun alussa murtautunut brittiläinen hakkeri Gary McKinnon, 42, luovutetaan Yhdysvaltoihin. McKinnonia voi odottaa Yhdysvalloissa jopa 70 vuoden vankeustuomio. McKinnon murtautui vuosina 2001 ja 2002 lähes sadalle tietoko-

neelle. McKinnon on myöntänyt murrot. Hän on kertonut toimineensa ainoastaan uteliaisuudesta etsiäkseen todisteita viranomaisten pimittämistä ufo-salaisuuksista. Mahdollista on, että McKinnonin tapaus voidaan käsitellä terrorismilakien puitteissa. Hänen asianajajansa pelkäävät miehen joutuvan Guantánamon vankileirille.

HELSINGIN SANOMAT 30.7.

BRITANNIASSA kebab horjuttaa jo fish & chipsin ja curryn asemaa baari-iltojen suosituimpana hiukopalana. Suosiota on selitetty brittien urbaanilegendalla, jonka mukaan kebabin syöminen ehkäisisi seuraavan aamun krapulaa.

HELSINGIN SANOMIEN NYT-LIITE 31/2008

SUUREN ennakkomarkkinoinnin saattelmana elokuvateattereihin vyörynyt Salaiset kansiot -elokuva X Files: Usko koetuksella on osoittautunut melkoiseksi pettymykseksi ainakin USA:n lippuluukuilla, kertoo Variety-lehti. Vajaat 20 miljoonaa euroa maksanut leffa on toisen viikonlopunkin jälkeen onnistunut houkuttelemaan vasta 11 miljoonan edestä maksavia asiakkaita. Romahdus avausviikonloppuun nähden oli peräti 66 prosenttia.

ILTA-SANOMAT 4.8.

RASVAHAPPOVALMISTEET eivät auta lukivaikeuksissa, osoittaa Child: Care, Health and Development -lehdessä julkaistava suomalaistutkimus. Tutkimuksessa havaittiin, että rasvahappoja saaneen lapsiryhmän kehitys ei poikennut plaseboryhmästä. Oppimisen ongelmiin tarjotaan useita erilaisia rasvahappovalmisteita Suomessa ja maailmalla. Valmisteita markkinoidaan väittämillä, että ne vaikuttaisivat lapsen oppimisen taitoihin positiivisesti ja niitä tarjotaan hoidoksi oppimisvaikeuksiin, erityisesti lukivaikeuksiin. Kontrolloituja tutkimuksia valmisteiden vaikutuksista lukivaikeuksiin ei ole aiemmin tehty.

WWW.MEDIUUTISET.FI 5.9.

Kuopattu järki

”Kaikista selityksistä mahdottomin on aina suosituin.”

Metsässä on viihtyisä aukio, jossa kasvaa poikkeuksellisen kaunis ja tasainen sammalkenttä. Paikka on erityisesti mietiskelijöiden suosiossa kauneutensa ja rauhallisuutensa vuoksi.

Eräänä päivänä paikalle saapuu, kuten niin usein aiemminkin, erään tunnustuksellisen uskonnon kannattaja.

Aukion reunaan on ilmestynyt kuoppa keskelle kauniita sammalmättäitä.

Kuopan pohjalla on selkeät uramuodostelmat, joiden voi etäisesti ajatella muistuttavan rystyksen jälkiä, varsinkin kun niitä on viisi. Puiden läpi siilautuva auringonvalo valaisee kuopan niin, että se näyttää hohtavan hämärässä metsässä.

Uskonhenkilö hetken kuoppaa katseltuaan tekee tulkinnan, että jumalan nyrkki on tehnyt kyseisen jäljen. Hän menee innoissaan kertomaan uskonveljilleen näkemästään, ja kuoppaa tulee tarkastelemaan yhä enemmän ja enemmän ihmisiä, jotka yhtyvät näkemykseen. Todellakin, se on suuren nyrkin aikaansaama! Kuopasta ja sen tarkoituksesta tehdään tulkinta, että se on merkki jumalan pahantuulisuudesta,

ja tämä tulkinta alkaa saada lisää kannattajia, joista muodostuu nopeasti oma yhteisönsä. Jumalan vihaa pelkäävät uskovaiset järjestävät rukouspiirejä ja julistavat paikan pyhäksi.

Kuinkas ollakaan, myös paikalliset ufoharrastajat kiinnostuvat kuopasta ja käyvät tutkimassa sitä. Uusi teoria syntyy. Jäljen on jättänyt maassa vierailut lentävä lautanen! Todisteeksi näytetään valokuvia ufoiksi oletetuista laitteista. Niiden alapinnalla voidaan hyvällä mielikuvituksella ajatella olevan jotakin, joka voisi jättää maahan kyseisen jäljen, tämä tulkitaan laskutelineeksi.

Uskovaiset tyrmäävät tämän teorian toteamalla, että valokuvasta voi päätellä, että laskutelineitä on neljä, kun jälkiä on vain yksi. Näinollen jumalan nyrkkiteoria on vahvempi.

Tähän ufotutkijat toteavat, että kun nyrkillä painetaan hiekkaan, jää uria vain neljä, vaikka sormia on viisi. Onko siis jumalalla kuusi sormeä? Sitä paitsi laskeutunut ufo ei maan suhteellisen heikossa painovoimakentässä tarvinnut kaikkia laskutelineitään. Samanlainen painauma oli löydetty yöllisen valoilmion jälkeen Kuramurun kylän läheltä Ulan Hubarista vuonna 1968 syyskuun 15 päivänä. Tämä todisti vankumattomasti, että kyseessä on muukalaisten vierailu.

Ufotutkijat tuovat paikalle erilaisia mittalaitteita, ja tekevät muutaman merkittävän havainnon. Paikalle johtaa kaksi samansuuntaista noin 1,5 metrin etäisyydellä olevaa tallautunutta uraa, jotka johtavat läheiselle tielle. Urat ovat hentoja ja paikalla jatkuvasti tapahtuvan liikkumisen seurauksena sotkeutuneet, mutta kuitenkin havaittavissa: painautumia, katkenneita oksia ja ruohoja. Lisäksi metallinpaljastin löytää kuopan viereltä kartiomaisen, hieman litistyneen kappaleen. Lähistöltä löytyy pieni pala ohutta muovitettua metallikalvoa, jonka arvellaan olevan osa lentävän lautasen suojarakennetta.

Nyrkkiteorian kannattajat painelevat hiekka-

laatikkoon nyrkinjälkiä ja pohtivat sitä tosiasiaa, että jälkiä ei jää kuin neljä. Yksi kokeilijoista saa peukaloaan väänneensä aikaiseksi viisi jälkeä, mutta ufotutkijat (ja muutkin) toteavat, että jälki ei ole samanlainen kuin montussa. Eipä aikakaan, kun eräs saarnamies keksii, että jälkiä on viisi epäuskoisten harhauttamiseksi.

Vain ne, jotka todella uskovat, voivat ymmärtää kuopan ja sen sanoman merkityksen. Tämä ajatusmalli saa heti kannatusta, todistaahan se, että uskovaiset ovat valittuja ja paremmalla ymmärryksellä siunattuja.

Ufotutkijat jatkavat mittauksiaan, ja esittävät teorianaan, että alus on jättänyt maahan tiedustelulaitteen, joka on mahdollisesti muodostunut kahdesta 1,5 m halkaisijaltaan olevasta kiekosta sekä niitä yhdistävästä runko-osasta. Piirustuskin on jo laadittu, se muistuttaa jojoa, jossa keskellä on iso nippu sotkeentunutta narua. Tämä laite on tielle mennessään muodostanut havaitut urat. Metallikalvolöydöksen perusteella todetaan, että se on metallisinen ja siinä on kapeita punaisia raitoja. Ufotutkijat alkavat haravoida lähiympäristöä löytääkseen laitteen.

Paikalle sattuu poikkeamaan myös eräs paikallinen, joka hetken kuoppaa katseltuaan toteaa, että sehän näyttää kaivinkoneen kaivujäljeltä, ja urat voisivat olla koneen jäljet kun se on tullut paikalle ja lähtenyt pois. Hetken hiljaisuuden jälkeen alkaa vastalauseiden myrsky. Miksi olisi kaivettu keskelle metsää matala monttu? Missä on kuopasta nostettu maa-aines? Kerrankin sekä ufotutkijat että uskovaiset ovat samalla puolella, uutta ulkoista uhkaa vastaan. Paikalle tulee pari muutakin, jotka toteavat, että kaivinkoneen tekemähän löydös on.

Löytynyttä metallikappaletta ei voida tarkastella, se on erään ufotutkijan laboratorioissa säteilymittauksissa. Skeptikot arvelevat, että se voisi olla koneenosa, joka on syystä tai toisesta irronnut. Uskovaiset hiljenevät. Kuitenkaan ufotutkijat eivät hellitä. Kauhasta jäisi terävä jälki, nyt sivut ovat pyöreät. Skeptikot eivät pysty eivätkä ehkä jaksaa vastata esitettyihin kysymyksiin, vaan poistuvat paikalta päättään pyöritellen.

Uskonnollisessa yhteisössä on puhjennut kriisi. Kaivinkoneurakoitsijana toiminut ja jonkinlaista arvovaltaa omaava yhteisön henki-

lö toteaa, että kyllä, tällaiset jäljet olisi voineet syntyä kaivinkoneella. Hetken epä tietoisuuden jälkeen tehdään jälleen uusi tulkinta: Jumala on painanut rystysenjäljet sellaisiksi, että ne näyttävät ikään kuin kaivinkoneen tekemiltä. Jälleen syynä on epäuskoisten harhauttaminen, ja vain siunattujen on mahdollista nähdä kätkeyty to tuus.

Paikallinen maanomistaja on jo jonkin aikaa hämmästellyt, että mitä porukkaa hänen mail laan oikein lappaa jatku vasti. Hän ilmestyy paikalle ja löytää viisi us kovaista rukoilemassa montun reunalla sekä kaksi ufotutkijaa kont taamassa ruohikossa. Tilanteen kruunaa paikallis-TV:n uutisryhmä, joka on parhaillaan haas tattelemassa uskovaisten ja ufotutkijoiden edustajia, jotka melko kiivaasti keskustelevat näkemyk sistään.

Minuutin tilannetta ällistyneenä seurattuaan mies kävelee TV-porukan luokse, lähinnä siksi, että he nopeasti katsottuna vaikuttavat selvä järkisimmiltä paikallaolijoista. Hieman empien hän kertoo olevansa maanomistaja, ja tiedus telee, että mitähän täällä oikein tapahtuu. Sekä ufotutkijat että uskovaisten edustajat näyttävät kuoppaa ja kertovat nopeasti oman näke myksensä tilanteesta. Ennen kuin tyrmis tynyt maanomistaja ehtii kommentoida asiaa, vaativat sekä ufotutkijat että uskovaiset paikan eristämistä ja suo jelua. Saatuaan sitten aikanaan suun vuoron, maanomistaja kertoo, että hän on käynyt nostamassa paikalta sileää ja kaunista sammalta vaimonsa puu tarhan koristeeksi.

Nostotyöhön sopi parhaiten laakea ojankaivuuseen käytetty kauha, jolla sai tur vemöykyt ohuiksi ja mahdollisimman leveiksi. Metallikappale saattaisi olla kauhasta irronnut hammas. Metallikalvo paljastuu maanomista jan jättämäksi karamellipaperiksi, maanomista ja näyttää koko pussillisen kyseisiä makeisia ja tarjoaa niitä läsnäolijoille. TV-ryhmä ottaa mie lllään, kiitos, muut eivät.

Maanomistaja ja ufotutkija ajavat hakemaan

metalliesinettä ufotutkijan laboratoriosta. Tä män jälkeen uskovaiset, ufotutkijat sekä TV ryhmä ajavat maanomistajan tilalle, jossa tode taan, että kyllä vain, hammas on aivan saman lainen kuin kolme muuta. Tosin kauha on hie man kolhiintunut ja likainen, joten hammasta ei saada siltä istumalta paikalleen, vaan tarvitaan työkaluja ja lieviä voimatoimia.

Uskovaiset tarkentavat jälleen tulkintaansa: Jumala on lähettänyt maanomistajan teke mään merkit metsään, merkiksi ja tunnuk seksi niiden nähdä, jotka uskovat. 150 vuoden päästä näistä tapahtumista on olemassa Pyhän Nyrkin veljes kunta, josta ei tiedetä kovin paljoa, mutta siellä kuulemma muistetaan jumalan lähettämää vihan merkkiä ja harjoitetaan itsekuritusta.

Ufotutkijat julkaisevat kovaääni sesti käsityksensä, että hallitus haluaa salata humanoidien vierailun planeetal la. Salainen palvelu on pakottanut maan omistajan väittämään, että hän olisi kuopan aiheuttaja. Todisteena tästä esitetään mm. se tosiseikka, että löydetty kauhan hammas ei so pinut kuin pitkien muutostöiden jälkeen paikal leen, joten se ei ollutkaan kyseisestä kauhasta. Lisäksi pihalle siirrettyksi väitetty sammal oli eri väristä kuin metsässä ollut. Tätä ei kuitenkaan voitu todentaa, koska maassa oli lunta, mutta

kaikkien ufotutkijoiden muistikuvat olivat yhtenevät. Tapauksen yhteydessä Puolustus voimat on kaapannut vierailijoiden tutki muslaitteen, joka on täynnä ihmisille vie rasta teknologiaa, ja tätä teknologiaa hallitus haluaa hyö dyntää toisinajatte lijoiden valvonnassa ja vakoilussa. Laitetta säilytetään piilossa nk. alue 42:lla. Varmimpana vakuutena salaliitosta esitetään vielä todisteena, että paikalla ollut TV-ryhmä kuvasi materiaalia, mutta sitä ei julkaistu, eikä edes löydy enää mistään. Nauhojen päälle oli muka otettu materiaalia lasten kesäjuhlista, jo ka kyllä julkaistiin.

AISOPOKSEN KOIRA

METALLIKALVO
PALJASTUU
KARAMELLI-
PAPERIKSI...

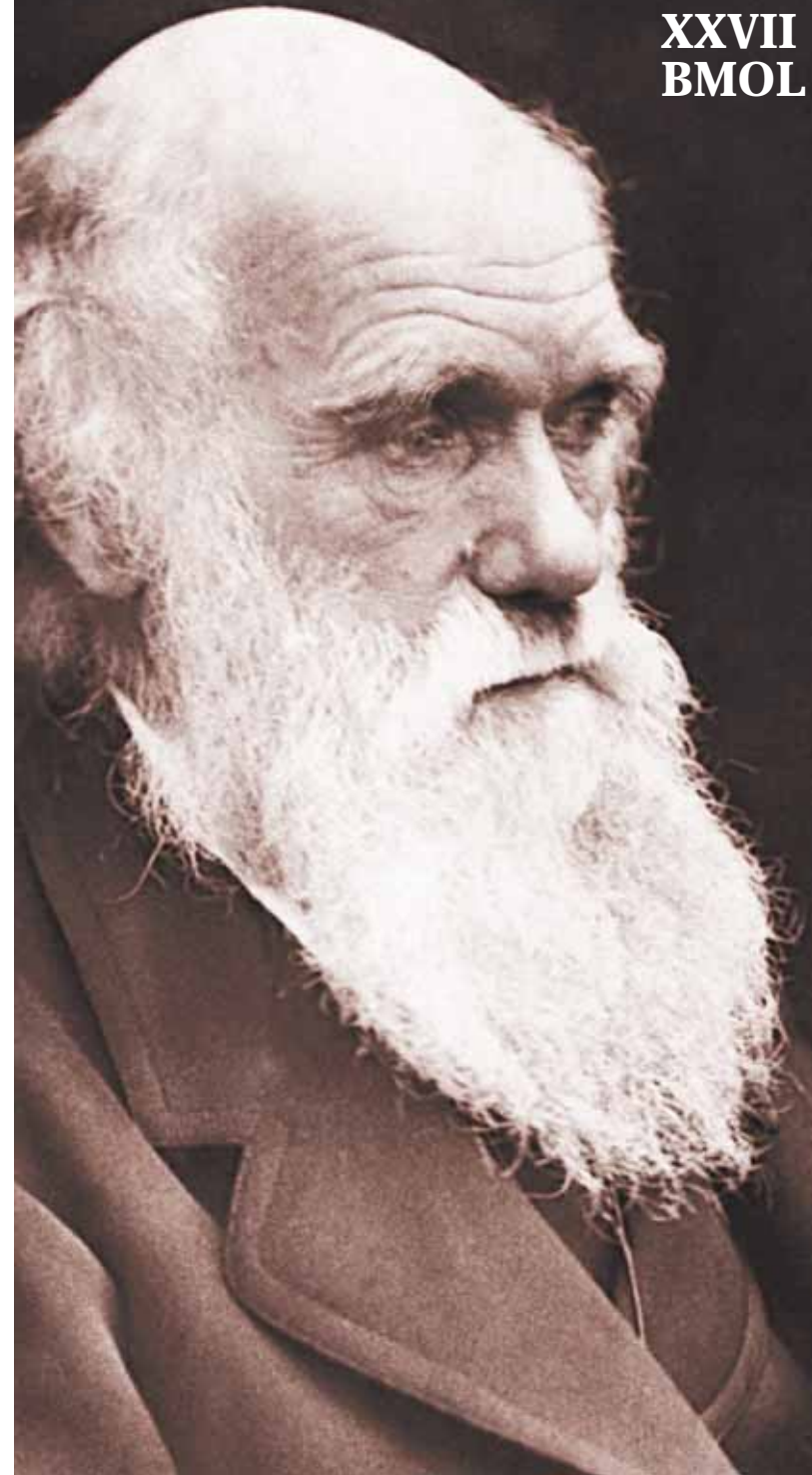
HALLITUS SALAA
HUMANOIDIEN
VIERAILUN...

DARWIN-SYMPOSIO

14.-16.11.2008

MAAILMANKUVIEN KAMPPAILU

XXVII Humanismin päivät BMOL Syyspäivät

Charles Darwin (12.2.1809-19.4.1882) on epäilemättä yksi huomattavimmin ihmisen maailmankuvaan ja käsitykseen itsestään vaikuttanut tiedemies ja yksittäinen ihminen ylipäätään. Myös maallisen yhteiskunnan kehittymisedellytyksiin hänen ja hänen seuraajiensa työllä on ollut ratkaiseva merkitys. Vuosi 2009 tulee olemaan kahdessakin mielessä Darwinin juhluvuosi. Hänen syntymästään tulee keväällä kuluneeksi 200 vuotta ja Lajien synty -teoksen ensipainoksesta syksyllä 150 vuotta. Juhlavuotta ennakoiden alla mainitut yhteisöt järjestävät 14.-16.11.2008 Helsingissä suuren Darwin Symposium, jonka teemana on Maailmankuvien kamppailu ja jossa pohditaan Darwinin työtä ja vaikutusta länsimaisen ihmisen maallisen maailmankuvan kehitykseen sekä tuon maailmankuvan kohtaamiin haasteisiin eilen, tänään ja huomenna.

Tilaisuus on tarkoitettu kaikille aihepiiristä kiinnostuneille. Seuraavilla sivuilla ovat tarkemmat ilmoittautumisohjeet sekä hinnat. Lämpimästi tervetuloa kuuntelemaan ja keskustelemaan!

DARWIN-SYMPOSIIO

14.-16.11.2008

MAAILMANKUVIEN KAMPPAILU

BIOLOGIAN JA MAANTIETEEN OPETTAJIEN LIITTO BMOL RY.
DARWIN-SEURA RY
FILOSOFIAN JA ELÄMÄNKATSOMUSTIEDON OPETTAJAT (FETO) RY.
PROMETHEUS-LEIRIN TUKI (PROTU) RY.
SKEPSIS RY.
SUOMEN HUMANISTILIITTO RY.
SUOMEN MENSA RY.
VAPAA-AJATTELIJAIN LIITTO (VAL) RY.

Paikka: Helsingin normaalilyseo (Norssi), Ratakatu 6, Helsinki

Ilmoittautuminen:

Osallistujat ilmoittautuvat symposioon maksamalla osallistumismaksut (sis. ohjelman ja ohjelmassa mainitut kahvit) ja haluamansa lounaat 3.11. mennessä Skepsiksen tilille 405529-2111988. Maksun lisätietoihin pitää merkitä selvästi osallistujan nimi/Darwin Symposio ja se, mistä maksetaan (päivä, ateriat). Lisätietoja: Veikko Joutsenlahti, treasurer@skepsis.fi, 040-75872286.

Maksut:

Osallistumismaksu ovelta pe 30 €, la 40 €, su 20 €, kaikki päivät 90 €.
HUOM! 3.11. mennessä ilmoittautuneille 50 % alennus hintoihin: pe 15 €, la 20 €, su 10 €, kaikki päivät 45 €.
la lounas: broilerikiusaus, vihersalaatti, leipä ja levite, maito, piimä tai vesi 9,00 €
su lounas: kalakeitto, leipä ja levite, tuorepala tai salaatti, maito, piimä tai vesi 8,90 €
Mahdollisista erikoisruokavalioista voi ilmoittaa ilmoittautumisen yhteydessä. HUOM. Paikan päältä ei voi enää ostaa ruokalippuja.
Edita Oy järjestää osallistujille illanvieton perjantaina 14.11. ja Kustannusosakeyhtiö Otava la 15.11. (ks. alla). Illanvietot ovat maksuttomia tilaisuuteen osallistuville, mutta sinne mahtuu vain rajoitettu määrä vieraita. Illanviettoihin pitää ilmoittautua erikseen BMOL:n toimistoon os. sihteeri@bmol.fi tai puh. (09) 4777 4611 viimeistään 7.11. mennessä tai niin kauan kuin paikkoja riittää. Ilmoittautuneet saavat kokouspaikalla pääsyliput ko. tilaisuuksiin.

PERJANTAI 14.11.

- 12.00 Ilmoittautuminen
- 13.00 Symposion avaus, Suomen Humanistiliiton pj. opetusneuvos Pekka Elo
- 13.05 Tervehdyssanat, järjestäjätahojen edustajat

Pj. Ukri Pulliainen, FETO

- 13.20 Kasvattaako koulu huuhaa-kriittisyyteen?, filosofian ja elämänkatsomustiedon opettaja Arno Kotro
- 14.00 Tieteellisen maailmankuvan opetus koulussa, lehtori Juha-Pekka Lehtonen, Olarin koulu
- 14.30 Luonnontieteellisen maailmankuvan opetuksen haasteet, lehtori Mervi Skyttä, Matinkylän koulu
- 15.00 Tähtitiedettä kouluihin, FM Hannakaisa Lindqvist, Ursu
- 15.30 Keskustelu
- 15.45 Kahvitauko ja näyttelyyn tutustumista

Pj. Pekka Elo, Suomen humanistiliitto

- 16.15 Sekulaarin yhteiskunnan tulevaisuus, dosentti, kansanedustaja Erkki Tuomioja
- 16.50 Manipulointi maailmankuvaa muokkaamassa, vastaava ylilääkäri Hannu Lauerma, Psykiatrinen vankisairaala
- 17.30 Keskustelu
- 18.00 Päivän päätös
- 19.00 Iltaohjelma; Edita Oy, siirtyminen omaan tahtiin, ennakoilmoittautuminen pakollinen (ks. yllä)

LAUANTAI 15.11.

Pj. Jukka Talvitie, BMOL

- 10.00 Tieteellinen maailmankuva länsimaisen elämänmuodon perustana, kansleri Ilkka Niiniluoto, Helsingin yliopisto
- 10.45 Maailma ja sen selitys, prof. Esko Valtaoja, Turun yliopisto
- 11.30 Fossiilit ja elämän historia - mitä pitäisi selittää? prof. Mikael Fortelius, Helsingin yliopisto
- 12.15 Keskustelu
- 12.30 Lounastauko ja näyttelyyn tutustumista, mahdollisuus myös osallistua Mensan järjestämään älykkyystestiin erikoishinnalla 20 € (normaalisti 30 €), ilmoittautuminen Mensan osastolla

Pj. Osmo Tammisalo, Darwin-seura

- 14.00 Huomionosoitukset, pj. Pekka Elo, Suomen humanistiliitto, ja pj. Jukka Talvitie, BMOL
- 14.15 Mitä Darwin sanoi ihmisestä, prof. emer. Anto Leikola
- 14.45 Kommentti, FT Jussi Pikkusaari, Suomen Humanistiliitto
- 15.00 Darwin tänään, FT Virpi Kauko, Darwin-seura
- 15.30 Kahvitauko ja näyttelyyn tutustumista

Pj. Lasse Henritius, Mensa

- 16.00 Älykkyuden evoluutio eläinmaailmassa, ekologian ja evoluutiobiologian professori Hanna Kokko, Helsingin yliopisto
- 16.30 Älykkyys ja aatteet, FT Markus Jokela
- 17.00 Älykkyuden genetiikka, dos. Karri Silventoinen, Helsingin yliopisto
- 17.30 Keskustelu
- 17.45 Päivän päätös
- 18.00 Yhteistyötahojen omaa ohjelmaa, vuosikokouksia ym., tarvittaessa mahdollisuus myös osallistua Mensan järjestämään älykkyystestiin erikoishinnalla 20 €, ilmoittautuminen Mensan osastolla
- 19.30 Iltaohjelma; Otava Oy, Uudenmaankatu 10, siirtyminen omaan tahtiin, ennakoilmoittautuminen pakollinen (ks. yllä)

SUNNUNTAI 16.11.

Pj. Jussi K. Niemelä, VAL

- 10.00 Onko kosmoksessa tilaa Jumalalle? Prof. Kari Enqvist, Helsingin yliopisto
- 10.45 Uskonnollinen ja uskonnoton moraali, FL Robert Brotherus
- 11.30 Risti, miekka ja kukkaro, vararehtori emer. Ilpo V. Salmi
- 12.15 Keskustelu
- 12.30 Lounastauko ja näyttelyyn tutustumista, mahdollisuus myös osallistua Mensan järjestämään älykkyystestiin erikoishinnalla 20 €, ilmoittautuminen Mensan osastolla

Chairman Jussi Tuovinen, Humanist Union of Finland

- 14.00 Promoting Scientific Temper in India, Ph.M. Sanal Edamaruku, Founder-President of Rationalist International and President of the Indian Rationalist Association
- 14.45 Comments, Jussi K. Niemelä, Chief Editor of the Humanisti Magazine and Chairman of the Freethinkers Union of Finland
- 15.15 Discussion
- 15.30 Closing of the Symposium

Radio päässä

Skepsis saa jatkuvasti kirjeitä, joissa kysellään mitä ihmeellisimpien ilmiöiden perään. Usein ei voi tietää, onko kyseessä vitsiviesti vai onko kysyjän mielenterveydessä vikaa. Useimmat kirjeet ovat joko tieteen tahtoen tai tahtomattaan hauskoja.

Tänä syksynä yhdistystämme lähestyi henkilö, joka kysyi, että ”löytyyköhän Skepsiksestä ketään, joka osaisi selittää mun outoja kokemuksia?” Henkilö kertoi, että hänellä oli sijainnut joskus vuosina 2004-2005 muutaman kerran jonkinlainen radio päässä. Hän ei ollut amatööri. Hän oli opiskellut elektroniikkaa ja ohjelmointia. Lisäksi hän kertoi käyneensä töissä helsinkiläisessä Nexstim Oy:ssä, joka on kehittänyt laitteiston, jolla voidaan mitata yksilöllisesti ihmisen keskushermoston toimintakykyä ja terveyttä.

”Uusi menetelmä on nimeltään suunnattu aivostimulaatio eli NBS (Navigated Brain Stimulation). Aivokuorta voidaan tunnustella napauttamalla sitä kevyesti NBS:llä ja mittaamalla aivojen ja muun elimistön reaktioita. Reaktion leviämistä voidaan päätellä, etenevätkö hermosignaalit normaalilla tavalla stimuloidusta kohdasta muille alueille”, Nexstim kertoo verkkosivuillaan.

Mikä tahansa voi olla harhaa

Jälkeenpäin miettien kirjoittaja oli sitä mieltä, että voisi hyvinkin olla mahdollista, että tavalla tai toisella ihmisen aivokuorelle tai joihinkin hermoihin voisi kytkeä elektroniikkaa, jolla saisi juuri hänen kokemansa ilmiöt aikaiseksi. Toinen ratkaisu, mitä kirjoittaja oli miettinyt, on jonkinlainen hypnoosi. Kolmas teoria: itse synnytetty harha. Kirjoittaja ei kuitenkaan uskonut, että olisi omin päin pystynyt aivoissaan kehittämään niin monimutkaista ja hyvää scifi-tarinaa kuin esille ilmestyi, ei ainakaan niin nopeasti.

Kirjoittaja kertoi käyneensä tekemässä poliisille ilmoituksen, mutta viranomaiset eivät yl-

lättäen olleet uskoneet hänen tarinaansa, vaan olivat kehottaneet häntä menemään lääkärille. Kirjoittaja mainitsi käyneensä yleislääkärillä, joka ei uskonut häntä, vaan passitti psykologin puheille. Psykologikaan ei uskonut häntä, vaan väitti, että mikä tahansa voi olla harhaa.

Korvien jälkeinen signaali

Kirjoittaja kuvaili, että radio toimi ensin siten, että hänen kurkkulihaksensa liikkuvat puheen tahdissa. Hetken päästä hän oppi puhumaan takaisin äänettömästi liikuttamalla itse vastavia lihaksiaan. Tämän jälkeen hän oppi vielä puhumaan ”pään sisällä” liikuttamatta mitään lihaksia. Jossain vaiheessa käytössä oli kaksi pään sisäistä kanavaa, joiden kautta hän puhui vuorotellen.

Saapuneesta puheesta ei saanut selvää puhujan sukupuolesta tai äänen sävystä ja vokaaleja ei erottanut toisistaan. Kyseessä ei siis ollut varsinainen ääni, vaan jonkinlainen pään sisäinen ja korvien jälkeinen signaali. Puheen kuuluvuuteen ei myöskään vaikuttanut korvien kautta tulleet ympäristön äänet. Tässä mielessä hän toimi paremmin kuin tavallinen radiopuhelin.

Kurkkuradiokommunikaation lisäksi laite pystyi liikuttelemaan muitakin kertojan lihaksia, ainakin heiluttamaan jalkoja siniaaltoservomaisesti. Laite pystyi liikuttamaan myös isoja selän lihaksia sekä silmien tarkennusta, kyynelihasta ja jotain suolen supistajalihasta, joka lienee tahdosta riippumaton. Kertojan päässä tuntui mm. liikkuva kipupiste, joka kiersi hitaasti pään ympäri.

Kirjoittajan mielestä yksinkertaisin tapa ilmiön selittämiseen olisi tietysti löytää joku, joka on jo käyttänyt tämäntapaista laitetta. Itse hän ei kuitenkaan ole koskaan kuullut juuri vastaavasta laitteesta, vaikka esimerkiksi vammaisille samanlaisia vehkeitä jo asennetaan.

Järkevä selitys

”Hullunhauskaa argumentointia”, ajattelee skeptikko edellisestä helposti. Skepsiksen lääkärit muistelevat kuitenkin tapauksesta kuullessaan, että hyvin monilla ihmisillä on elämänsä aikana kokemuksia pään sisäisen puheen kuulemisesta.

Henkilö siis tietää ja tajuaa, että kyseessä ei ole korvilla kuultu, ilman värähtelyjen välittämää todellinen ääni, vaikka siltä päässä oikeasti tuntuinkin. Niin kuin edellä todettiin: ”Se ei siis ollut

ääntä, vaan jotain päänsisäistä ja korvien jälkeistä signaalia.”

Harrastelijatieteilijämäisesti tulkiten skepsiksen lääkärit sanoisivat, että ajatuksen ja puheen tuoton ja tulkinnan välillä on aivoissa matala kynnyks. Ehkä samat rakenteet ja toiminnot osallistuvat molempiin. Ajattelu on joskus lähes kirjoitettavaksi jäsentynyttä, joskus lähes ääneksi muotoutunutta sisäistä puhetta. Yleensä se koetaan omaksi toiminnaksi. Joskus vieraaksi, mikä voi hämmäntää ja pelottaa.

Useimmat ihmiset eivät kuitenkaan nykytutkimusten valossa tuosta ääniharhasta suuresti häiriinny, ja useimmilla se on tilapäinen ilmiö. Tämä on uutta tietoa verrattuna siihen, mitä 70-luvulla lääkäriskoulussa opetettiin: ääniharhat olivat silloin varma merkki vakavasta häiriöstä: useimmiten skitsofreniasta, joskus epilepsian kaltaisesta häiriöstä, joskus aivokasvaimesta.

Toki skitsofreniaan kuulemisharhoja liittyy nykyisenkin käsityksen mukaan. Kirjoittajan toteamukseen ”en usko että olisin pystynyt keksimään näin monimutkaista harhaa, radiosta tuli mm. varsin hyvä scifi-tarina, jota en olisi itse pystynyt keksimään, ainakaan nopeasti”, voisi skepsiksen lääkäreiden mukaan todeta, että ”kyllä aivot pystyvät”.

Jotkut unet hämmästyttävät sillä, miten niissä pitkä, uskomattomia käänteitä tekevä tarina päättyy tyylikkäästi juuri siihen todelliseen tapahtumaan, joka herättää nukkujan. Vaikkapa siihen, että puhelin soi (sekä unessa että todellisuudessa) tai että ovi aukenee. Tuskin aivot kuljettivat pitkää unta tarinan alusta loppuun siinä sekunnin murto-osassa, kun puhelin alkoi äänellä tai oven kahva narahti.

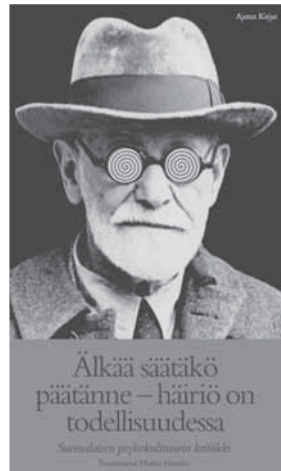
Ennustamiseen yms. uskovat voisivat selittää, että aivot ennustivat herättävän tapahtuman ja sen ajankohdan jo hyvän aikaa etukäteen ja rakentelivat tapahtumaan päättyvän, täsmällisesti ajoitetun, pitkän unitarinan sen kunniaksi.

Skepsiksen lääkärit pitävät todennäköisempänä, että aivot loivat kuin kertapakettina muistikuvan siitä, että unta olisi katseltu pitkään. Aivot tekivät salamannopean liitoksen ajatuksille siirtyä unitilasta valvutilaan, laittaen yhdistäväksi tekijäksi niihin molempiin sopivan todellisen aistimuksen.

Ei ihme, että myös valemustoja syntyy ja niitä saatetaan vannoa tosiksi.

RISTO K. JÄRVINEN

Viime vuosina on alkanut ilmestyä ilahduttavalla tavalla median valtavrasta poikkeavia tietokirjoja, joissa kumotaan lehdissä, radiossa ja televisiossa usein kuultuja väitteitä. Myös akateemisessa maailmassa erilaiset pseudotieteelliset ja keittiöpsykologiaan perustuvat myytit ovat arkipäivää. Olisikin toivottavaa, että muodikkaasti spekulatiivisen näennäistieteen haastavat tietokirjat vaikuttaisivat suoraan myös yliopisto-opetukseen. On näet todella huolestuttavaa, että akateemisen maailman ylilyöntejä joudutaan toistuvasti arvostelemaan pääasiassa yliopiston ulkopuolelta. On taas kerran valittava todettava, ettei tieteen itseäänkorjaavus näytä kaikilla aloilla toimivan.

ÄLKÄÄ SÄÄTÄKÖ
PÄÄTÄNNE – HÄIRIÖ ON
TODELLISUUDESSA
MARKO HAMILO (TOIM.)
AJATUS KIRJAT 2007

MIES VAILLA TASA-ARVOA
ARNO KOTRO JA
HANNU SEPPONEN (TOIM.)
TAMMI 2007

Murtuvatko myytit?

Viime vuonna ilmestyi kaksi tärkeää kirjaa, jotka pitäisi löytyä jokaisen skeptikon kirjahyllystä tai ainakin lukulistalta. Teoksissa kumotaan valtava määrä myyttejä, joita kiertää baareissa, kahvipöytäkeskusteluissa ja mediassa.

Osa näistä saduista on suorastaan vahingollisia ja eräiden avulla voi jopa saada tohtorin paperit yliopistolta. Olisi siis hyvinkin suotavaa, että nyt arvioitavat urauurtavat teokset saisivat sankan joukon seuraajia muilta kuvialta

kumartamattomilta kustantajilta, koska huolimatta kirjojen laajasta aihepiiristä, niissä vasta raapaistaan huuhaaoppien ja täysin virheelliselle ihmiskäsitykselle perustuvien ideologioiden pintaa. Todellisuus on tarua karmeampi ja sen nämä teokset kyllä kiistatta osoittavat.

Käsittelen seuraavassa vain niitä osa-alueita, jotka jotenkin liittyvät Skepsis ry:n toimialaan, joten anteeksipyyntöni niille kirjoittajille, joita en arvioin mainitse.

Skeptikon sydäntä lämmittää myös se, että

leijonanosia teosten kirjoittajista on Skepsis ry:n jäseniä – osa jopa aktiiveja. Yhdistyksessämme on siis runsaasti rohkeita henkilöitä, jotka uskaltavat haastaa poliittisesti korrektin yleisen mielipiteen hegemonian. Esimerkillistä toimintaa!

Psykokulttuurin kriitikot

Marko Hamilon toimittama kirja ”Älkää säätäkö päätänne – häiriö on todellisuudessa eli Suomalaisen psykokulttuurin kritiikki” (Ajatus Kirjat 2007) on erittäin tervetullut lisä yhteiskunnalliseen keskusteluun. Kirjaan valitut kirjoittajat osaavat asiansa ja esittävät ilahduttavan ikonoklastisia näkemyksiä.

Se, että näin rohkea kirja tulee suuren Gummeruksen toimituksellisesti itsenäiseltä Ajatus Kirjat -kustannusyhtiöltä, lupaa hyvää myös jatkossa.

Hamilo korostaa, että kirja ei ole hyökkäys psykologiaa vastaan, vaan tarkoitus on ainoastaan kritisoida pseudotiedettä ja suoranaista epätieteellistä hömpötystä, jota meille psykologiana ja tieteenä on markkinoitu.

Kyse on lähinnä aiemmin papistolle kuuluneesta vallankäytöstä, joka viimeisten vuosikymmenien aikana sekularisoitumisen myötä on siirtynyt psykoterapiasektorille. Kun kaikki yhteiskunnalliset ja yksilölliset ongelmat on psykologisoitu, on syntynyt jatkuvasti uusia psykologisia kuppikuntia teorioineen näitä ongelmia ”parantamaan”. On narsisteja, huonoa itsetuntoa, tunneälyvajetta ja sitten tietysti lapsuuden traumoja, joita yhdistää se, että niiden avulla on yritetty selittää erilaisia ongelmalliseksi koetun käyttäytymisen muotoja tai syyllistää syyttömiä. Mutta onko teorioille ja selityksille tieteellisiä perusteita?

Psykoanalyysi ja totuusrelativismi

Suomi on jostain syystä Argentiinan ja Ranskan kanssa siinä mielessä samanlaisessa asemassa, että täälläkin freudilaisuus vielä kukoistaa – tai oikeastaan rehoittaa. Ranska on postmodernin totuusrelativismin kehto, kiitos sellaisten luonnontiedettä systemaattisesti solvanneiden ja väärinkäyttäneiden ”intellektuellien” kuin Jacques Derrida, Michel Foucault, Gilles Deleuze, Felix Guattari, Julia Kristeva, Luce Irigaray ja Jacques Lacan. Näistä neljä viimeksi mainittua ovat kaikki enemmän tai vähemmän ammentaneet psykoanalyysistä ja eräät jopa de facto

psykoanalytikoita. Lacan on heistä eittämättä pahamaineisin – ja aiheesta onkin (ks. esim. Raymond Tallis in paljastava murska-arvio ‘The Shrink from Hell’; The Times Higher Education Supplement, 31 October 1997, s. 20, joka löytyy myös verkosta: http://www.psychiatrie-und-ethik.de/infc/1_gesamt_en.html)

Akateemiselle tutkimukselle aiheuttamansa haitan ohella psykoanalyysi on terrorisoinut myös yhteiskuntaa. Janne Kivivuori käsittelee tätä puolta esseessään ”Psykokulttuuri ja freudilaisuus Suomessa”. Tämän jälkeen kirjoittaja pohtii syitä freudilaisuuden suosiolle otsikolla ”Psykokulttuuri Ranskassa ja Argentiinassa”.

Edellä mainittuun luetteloon voidaan tämän myötä lisätä Raymond Tallis in oivallisesti lyttäämään Lacanin hagiografiainkin kirjoittanut fanaattinen psykoanalytikko Elizabeth Roudinescu, jonka pamfletti ”Miksi psykoanalyysia vielä tarvitaan?” ilmestyi suomeksi vuonna 2000. Kustantaja oli Gaudeamus, joka on muutenkin kunnostautunut totuusrelativismia kannattavien teosten suomeksi saattamisessa.

Viimeisimpänä, vaan ei vähäisimpänä, näistä kummajaisista on syytä mainita Judith Butlerin sekavia spekulatioita sisältävä naistutkimusraamattu ”Hankala sukupuoli”, jonka arvioin Skeptikon numerossa 2/2007 (ks. <http://www.skepsis.fi/lehti/2007/2007-2-niemela.html>). Myös Butler on nykyään innostunut psykoanalyysista, mikä ei ole yllätys. Mikä tahansa kelpaa, kunhan se ei ole tiedettä.

Janne Kivivuori osoittaa käsillä olevaan teokseen sisältyvässä esseissään, että psykoanalyysi on eräänlainen kansanuskonto, ideologia, jonka avulla erinäiset tahot yrittävät ajaa omaa agendaansa – yleensä kammottavin tai surkuhupaisin seurauksin. Lacan, Roudinescu ja Butler eivät tee poikkeusta.

Muiden uskomushoitajien tavoin psykoanalyysi nojaa nykyään vahvasti postmoderniin totuusrelativismiin. Tämä on ymmärrettävää, koska luonnontiede (empiria) ja tietoteoreettinen kritiikki ovat kumonnet kaikki psykoanalytikkojen spekulatiot kerta toisensa jälkeen. Näin ollen psykoanalyysia suosivat tutkijat ovat hakeneet tukea kirjallisuuden tutkimuksessa, naistutkimuksessa ja filosofiassa muodikkaasta totuusrelativismista, jolloin mikä tahansa – paitsi tieteellinen metodi – käy. Kaikki on pelkkää tekstiä ja sen tulkintaa, tai performanssia

sekä ”toistotekoja”.

Uskoo, ken haluaa. Minä en halua. Ennen muuta edellä mainittuihin spekulatioihin huhtaminen edellyttää epäkriittistä auktoriteettiuskoa ja moraaliposeeraajan mentaliteettia. Tieteen kanssa kummallakaan ominaisuudella ei pitäisi olla mitään tekemistä.

Psykoterapian ongelmat

Marko Hamilo ottaa melkoisen riskin lähtiesään kritisoimaan psykoterapioiden tehoa. On selvää, että hän saa niskaansa koko terapeuttien ammattikunnan. Joka tapauksessa tekijä osoittaa, että terapioiden teho perustuu johonkin aivan muuhun kuin niiden taustalla oleviin teorioihin.

Monelle asiaa tuntemattomalle saattaa tulla yllätyksenä, että vain kognitiivisen käyttäytymisterapian toimivuudesta on tieteellistä näyttöä. Muiden terapioiden teho perustuu plasebovaikutukseen ja vaikkapa terapeutin sekä potilaan hyvään suhteeseen. Hamilo kysyykin aiheesta, pitääkö terapeuttien koulutukseen ja vastaanotolla ravaamiseen haaskata aikaa ja rahaa, kun hyvä ystävä tai empaattinen ihminen ajaa saman asian.

Kirjoittaja ei siis kiistä keskusteluhoidon mahdollisia ja osin havaittuja hyötyjä, mutta miksi opettaa ihmisille psykologisia teorioita, joiden toimivuudesta ei ole minkäänlaista näyttöä? Psykoanalyysi on tietenkin huuhaa-teorioiden joukossa omassa luokassaan ja julkisuudessa esitetyn kritiikin jälkeen psykoanalyttikot ovat jo pitkälti lakanneet väittämästä, että heidän oppinsa olisi tiedettä.

Vain jotkut itsepintaiset yliopistopostmodernistit – kuten eräs Freudiakin suomentanut performanssitaitteen nimiin vannova musiikkieteilijä – jaksavat vuodesta toiseen sitkeästi puolustella näitä pseudotieteellisiä kakka- ja pippelispekulaatioita ja hankkivat sillä jopa filosofian tohtorin paperit. Tästä voimme päätellä jotakin yliopistolla tänäkin päivänä harjoitettavasta musiikkieteestä ja naistutkimuksesta.

Rauhaa, rakkautta ja pseudotieteellistä utopismia

Petteri Pietikäisen osuus ”Vapaa seksi ja utopia uudesta ihmisestä” on herkullista ja hauskaa luettavaa. Psykoanalyttisesta huuhaasta versoneet hurjat seksiteoriat ovat johtaneet suoranaisiin kultteihin, joissa vapaata seksiä

on palvottu kuin hippiliikkeessä konsanaan.

Freudin spekulatioista ponnistaneet ”terveen seksuaalisuuden” ylipapit, kuten enemmän taiteilijaboheemia kuin psykiatria muistuttanut Otto Gross, laativat kattavia yhteiskuntapoliittisia parannusohjelmia oppi-isänsä ideologisten huuhaateorioiden hengessä. Grossin ”dionyysinen eros” oli lisäksi hyvin feministinen ja sen tarkoitus oli tietenkin murtaa julmat patriarkaaliset ja kapitalistiset yhteiskuntarakenteet.

”Grossille psykoanalyysin tehtävänä on toimia vallankumouksen hiivana tai käyteaineena, joka yksilöllisen psyyken tasolla nostaa tietoisuutta kollektiivisen seksuaalipoliittisen vapautuksen mahdollisuudesta”, kirjoittaa Pietikäinen (s. 63). Myös filosofi Friedrich Nietzschen ”vallantahto”-käsite kummittelee näiden hurjien seksiuotopioiden taustalla eli kyse on romantiikasta ja dekadenssista. Koko psykoanalyysikultin voidaankin sanoa olevan väärinymmärrettyä nietzscheläistä aristokraattista radikalismia. On toki jännittävää kuulua valaituneeseen eliittiin, joka salaoppien avulla tavoittaa todellisuuden perimmäisen luonteen.

Suomessa Grossia tunnetumpi on Freudin oppilas Wilhelm Reich, jonka teoriat ovat niin järjettömiä, että skeptikko ei voi kuin ihmetellä, miten joku on voinut ottaa ne vakavasti. Ilmeisesti joku ottaa ne vieläkin vakavasti, koska Jouko Turkan perintö vaikuttaa edelleen teatterikorkeakoulussa. Turkan ohella entinen mestarikirjailija Hannu Salama oli taiteellisesti korkeatasoisessa varhaistuotannossaan läpeensä reichiläinen. Tämäkin osoittaa, että pseudotieteelliset hurjastelut ovat huomattavasti lähempänä taidetta kuin tiedettä. Tiedettä muistuttava okkultistinen jargon tosin harhauttaa epäkriittisiä lukijoita, mutta tämä ei ole mikään puolustus yliopistoille ja tutkijoille – päinvastoin.

Yliopistolla psykoanalyysista juontuvat hömppäopit kuuluisivat aatehistorian ja uskontotieteen tutkimuskohteisiin. Missään nimessä niitä ei saisi opiskelijoille tieteenä opettaa, kuten on laita kirjallisuuden tutkimuksessa, naistutkimuksessa ja filosofiassa. Teatterikorkeakoulu ei siis ole ainoa opinahjo, jossa kaikkien rikkaruohojen annetaan villinä ja vapaana rehtottaa.

Pietikäinen ei Reich-osiossaan jätä mitään epäselväksi. Kuten todettua, Reichin psykoanalyttiseen sekoiluun liittyy voimakas mo-

ralistinen paatos ja kapitalistisen patriarkatin vastustus. Ilmankos hän vetoaa tänäkin päivänä vallanhimoisiin, älyllisesti laiskoihin romantikkokaunosieluihin sekä akatemiassa että sen ulkopuolella. Samaa voidaan sanoa Sigmund Freudista.

1960-luvun nuoren älymystön guru Herbert Marcuse on myös jokseenkin tuttu suomalaisille. Tämä ”sivilisaation vaistorakenteen” väsymätön analyysoija ei pitänyt amerikkalaisesta vauraasta yhteiskunnasta eikä nuorison vapaasta seksuaalikäyttäytymisestä. Näistä epäkohdista Marcuse sitten kehitteli houereisia teorioitaan, jotka Pietikäinen ansiokkaasti esittelee.

Suomalaisia oikeusmurhia ja oppikirjojen ihmeellinen maailma

Anu Suomelan essee ”Psykologinen todistelu seksuaalirikoksissa” on todella karua luettavaa. Avioerotapauksissa isä on syytetty insesstistä ja oikeudessa on käytetty todistajina psykoanalyttisesti orientoituneita ”asiantuntijoita”, joiden lausuntojen taustateoriat ovat täyttä humpuukia. ”Torjuttuja” muistoja on härskisti upotettu pienten lasten päähän ja heitä on johdateltu ja painostettu erilaisin keinoin. Isä on tuomittu todella löyhän – suorastaan naurettavien, tai oikeastaan järkyttävien – perustein.

Suomelan kirjoitus on yhteiskunnallisesti erityisen tärkeä, koska se osoittaa, kuinka vakavia oikeudellisia vääryyksiä psykoanalyttinen hömppä on aiheuttanut ja aiheuttaa edelleen. Kirjoittajan esittelemät karmivat esimerkkitaupukset puhuvat puolestaan.

Susanne Björkholm taas havainnollistaa kirjan päättävässä loistokkaassa esseessään, miten jo lukion psykologian oppikirjat ovat täynnä kaikenlaista psykohömppää. Nuorille opetetaan täysin vailla pohjaa olevia spekulatioita tai itsestäänselvyyksiä.

Kirjoittajan johtopäätös ei mairittele oppikirjojen tekijöitä (s. 201):

”Lukiopsykologia on maalannut itsensä nurkkaan vetäytymällä syrjään luonnontieteistä. Mitään muuta kuin aikaa ei kuitenkaan ole vielä menetetty. Nyt, kun myös psykologiasta piittaamattomat nuoret pakotetaan tutustumaan aineeseen yhden lukiokurssin verran, olisi hyvä tilaisuus luoda uusin alku tieteellisen psykologian opetukselle.”

Toivon mukaan oppikirjojen kirjoittajat ja

opetussuunnitelmien laatijat ottavat vaarin Björkholmin ehdotuksesta. Tässäkin nähdään, miten paras tieteen puolustus tulee usein akatemian ulkopuolelta; tässä tapauksessa suoraan kentältä, lukion kriittiseltä, itsenäiseen ajatteluun kykenevältä fiksulta opettajalta.

Björkholmin kaltaisia suoraselkäisiä tieteen puolustajia pitäisi vain olla kymmen- tai satakertainen määrä, jotta kaikki nuorten ja vähän vanhempienkin opetuksen epäkohdat saataisiin korjattua.

Ja on tietenkin selvää, että myös lukion oppikirjojen sisältämän roskan taustalta löytyy hyvin usein vanha tuttumme Sigmund Freud. Björkholm kirjoittaa (s. 200):

”Kyyminen tarkkailija voi löytää yhteisen nimittäjän kahdelle viimeksi mainitulle lukiopsykologian kuolemansynnille. Käsitesekamelska, yksinkertaisten asioiden monimutkaistaminen ja Freudin jatkuva kummitteleminen psykologian oppikirjoissa tuottavat psykologiabisnesselle yhä uusia asiakkaita. Lukiopolvi toisensa jälkeen lähtee koulunpenkiltä uskoen, että ihmismielen ymmärtäminen on suotu vain psykologeille ja että heidän luokseen on käännäyttävä heti kun tuntuu pahalta.”

Psykoanalyttikot tienaavat erittäin hyvin, koska heidän tarjoamansa uskomushoito on erittäin pitkäkestoista ja vastaanotolla käydään useita kertoja viikossa. On siis psykoanalyttikoiden etujen mukaista, että ihmisten indoktrinoiminen freudilaisuudesta juontuviin seksi-, pissa- ja kakkaspekulatioihin aloitetaan jo koulunpenkillä.

Toiminnan eettisyydestä pitäisi kuitenkin keskustella – ja vakavasti pitäisikin. Psykoanalyysi on humpuukia siinä missä antroposofia, korteista ennustaminen, pahojen henkien maanaminen, astrologia, homeopatia tai aromaterapia. Näitä se hyvin paljon muistuttaakin.

Tunneälyä vai yleisälykkyyttä?

Mikael Nederström kumoo kirjoituksessaan monia myyttejä psykologisesta testaamisesta. Harvemmin Suomessa näin suoria sanoja saa lukea. Kirjoittaja on riemastuttavalla tavalla poliittisesti epäkorrekti ja erityisen mieluisaa tämä on sen tähden, että Nederströmin esittelemä psykologinen testaaminen perustuu tieteelliselle metodille ja on hyväksi havaittu, luotettava tapa arvioida ihmisten kykyjä. Itse asiassa älykkyystestit toimivat vertailukohtana kaikille

muille psykometrisille mittareille, niin hyviä ja luotettavia ne jo pitkään ovat olleet.

Suomi oli pitkään Neuvostoliiton naapuri ja poliittisesti oikeaoppinen lyykenkolaisuuden henki heijastuu edelleen ikävällä tavalla maamme differentiaalipsykologiaan ja aiheesta käytyyn julkiseen keskusteluun. Älykkyystutkimusta ei maassamme ole juuri arvostettu eikä edes tietokirjatasolla esitelty. Sitä on lähinnä kritisoitu ja totta kai väärin sekä epätieteellisin perustein.

Vain Skepsis ry:n tieteellisen neuvottelukunnan jäsen, professori J.P. Roos on uskaltanut julkisuudessa älykkyystutkimusta puolustaa – Tatu Vanhasen ja Yrjö Ahmavaaran ohella. Nederström on nyt liittynyt tähän harvalukuisen uskalikkojen joukkoon.

Älykkyystutkimus ei jostain syystä sovi poliittiseen suvaitsevaisuutta korostavaan ilmapiiiriin, koska se kartoittaa yksilöiden sekä ihmisryhmien välisiä osin geneettisperäisiä eroja ja niiden yhteiskunnallisia seurauksia. Ei siis ihme, että ala on saanut osakseen lähinnä ideologisesti motivoitua kritiikkiä niiltä, joiden mielestä vain keskenään henkisiltä ominaisuuksiltaan geneettisesti täysin samanlaisia ihmisiä ja ihmisryhmiä pitää suvaita.

Kansainvälisesti arvostettuun emeritusprofessorin Tatu Vanhaseen muutama vuosi sitten kohdistunut hysteerinen medianoitavaino on tästä henkilöön ikävästi käyvistä arvostelusta ääriesimerkinä. Vanhanen leimattiin julkisuudessa kylmänviilesti rasistiksi vain sen vuoksi, että hän mainitsi jo pitkään tunnetun tosiasian ja etsi sille tieteellistä selitystä.

Jotkut ovat vieneet vääränlaista suvaitsevaisuutta korostavan massauskonnon todella pitkälle väittäen, ettei ihmisrotuja ole olemassaakaan. Samaan aikaan he kuitenkin esittävät arvostavansa ihmis- sekä kulttuuridiversiteettiä ja tanssivat iloisesti monikulttuurisilla festivaaleilla. Kulttuurierot ovat kivoja ja ihania, mutta geneettiset erot itse saatanasta. Tällainen ajattelu on mielestäni hyvin omituista, mutta valitettavan yleistä. Miksi ihmeessä afrikkalaisten tai aasialaisten pitäisi olla geneettisesti samanlaisia kuin me? Mitä pahaa on ihmisroduissa ja niiden välisissä osin geneettisperäisissä eroissa?

Biologiaa hallitsevalle on itsestään selvää, että vain identtiset kaksoiset ovat geneettisesti samanlaisia. Kaikki muut ihmiset eroavat toi-

sistaan enemmän tai vähemmän. Itse asiassa juuri kulttuuri usein pakottaa erilaisia ihmisiä massamuottiin jonkun totalitaristisen tai muuten järjestetyn sortoideologian tahi muotivillityksen nimissä.

Tähän liittyen Nederström olisi voinut kirjoituksessaan aivan perustellusti mainita, että älykkyystestaus on ollut kiellettyä mm. Natsi-Saksassa, Neuvostoliitossa, Khomeinin Iranissa ja Kalifornian osavaltiossa (viimeksi mainitussa siksi, että testeissä mustat lapset pärjäävät keskimäärin valkoisia huonommin – tämä luonnollinen asiantila tulkittiin oikeudessa tietenkin rasismiksi).

Nederström joka tapauksessa kumoaa älykkyystutkimuksesta esitetyt poliittisesti motivoituneet huuhaaväitteet asiallisesti ja tiukasti sekä esittelee asioiden todellisen laidan. Sen ohella hän toisessa kirjaan sisältyvässä esseessään arvostelee muodikkaita pehmoteorioita, kuten tunneälyä, jotka on luotu lähinnä lohduttamaan ihmisten tasapäisyyteen uskovia ”suvaitsevaisia” relativisti-idealisteja.

Tunneäly on Nederströmin referoimien pätevien tutkimusten mukaan sarja persoonallisuuspiirteitä, eikä ominaisuuden itsenäisestä olemassaolosta ole juuri ollenkaan validia tieteellistä näyttöä. Tosin jonkinasteisesta sosiaalisesta älykkyydestä on kenties mielekäästi puhua, mutta tämäkin on todennäköisesti yhdistelmä testien mittaamaa yleisälykkyyttä ja persoonallisuuspiirteitä. Nähtäväksi jää, saako tunneäly joskus taakseen pätevää empiiristä näyttöä. Älykkyystutkimuksella näyttöä on yli sadan vuoden ajalta ja lisää tulee koko ajan.

Narsisteja, itsetuntovammaisia, koulukiusaamista, kriisiterapiaa ja yritysastrologiaa

Marko Hamilo puolestaan torppaa kahdessa erinomaisessa esseessään myytit koulukiusaamisen aiheuttamista elinikäisistä vaurioista ja narsisteista. Näihin liittyy runsaasti keittiö- ja kahvipöytäpsykologiaa, jolta kukaan ei ole voinut välttää.

Jokainen tuntee narsistin, narsistin uhrin, huonosta itsetunnosta kärsivän koulukiusatun ihmisen ja jokainen osaa neuvoa, miten näihin pitäisi suhtautua sekä miten huonoa itsetuntoa voi nostaa. Erilaisia pseudotieteellisiä itsehoito-oppaita ilmestyy kuin sieninä sateella ja ihmi-

siä leimataan jatkuvasti äärimmäisen kyseenalaisin perustein.

Narsistia – termi, joka on peräisin freudilaisista opeista – käytetään nykyään jopa synonyymina psykopaatille. Jokainen epämiellyttäväksi koettu työtoveri, entinen puoliso, vaikea lapsi, määräilevä johtaja tai vastaava saa helposti niskaansa narsistin eli ”narskun” leiman. Tosiasiassa psykopatian diagnosoimiseen tarvitaan asiansa osaavaa psykiatria ja oireyhtymää varten kehitettyä erityistä testipatteria sekä mahdollisesti vielä sarja tieteellisiä kokeita.

Mitä tulee narsismiin, siitäkin on tullut kaiken kattava termi, jolla selitetään lähes mitä tahansa arkikäyttäytymistä. Jos termiä käytetään synonyymina itserakkaudelle, jokainen terve ihminen on narsisti. On tietenkin itserakkaampia ja vähemmän itserakkaita ihmisiä, mutta aivan eri asia on sitten se, pitääkö heitä psykologisoida tai alkaa hoitaa. Ammattinsa osaava psykiatri kyllä tunnistaa esimerkiksi vakavan masennuksen ja määrää siihen sopivan hoidon. Oikealla lääkityksellä itsetuntokin yleensä kummasti kohenee.

On myös otettava huomioon se yksinkertainen, jo mainittu tosiasia, että ihmiset ovat synnynnäisesti erilaisia, koska he identtisiä kaksoisia lukuun ottamatta eroavat genotyybiltään. Lapsuuden kokemukset sekä myöhemmät elämänkohtalot vaikuttavat vielä tämän päälle. Me olemme erilaisia, eikä erilaisuus tietenkään ole psykopatologiaa. Tai sitten kaikki ovat sairaita. Näin moni tuntuu tosiaan ajattelevan.

Itsetuntokin on käsite, jota käytetään arkikielessä päivittäin. Silläkin selitetään lähes kaikkea maan ja taivaan väliltä ja näin ollen se ei selitä yhtään mitään. Tämä on hyvin tyypillistä kulttuurimme ylipsykologisoitumiselle, jonka puitteissa kaikki hiukankin poikkeava käytös ja ihmisten väliset luonnolliset, osin myötäsynnytyiset älykkyys-, temperamentti- ja persoonallisuuserot selitetään huonosta tai hyvästä itsetunnosta sekä väärästä kasvatuksesta ja/tai kapitalismista sekä sorrosta (tai rasismista) aiheutuviksi.

Tämäkään ei vielä riitä. Hamilo kertoo, että kokonaisia osavaltioita ja kansoja on diagnosoitu huonosta itsetunnosta kärsiviksi. Ohjelmia väestön itsetunnon kohottamiseksi on laadittu ja tämän on oletettu automaattisesti johtavan yhteisön kukoistukseen. Missäs muualla tällaiseen ollaan turvauduttu kuin Yhdys-

valloissa, laumaindividualismin ihmemaassa.

Koulukiusaajia ja kiusattuja on turha psykologisoida huonosta itsetunnosta kärsiviksi. Sen sijaan kiusaamiseen pitäisi tiukasti puuttua. Itsetuntoa koskevasta lukemattomista hömppäteorioista ei ole ihmisoikeusnäkökulmasta kuin haittaa.

Myös mediasta tutusta kriisiterapiasta on tullut muotivillitys ja sitä kritisoiti aiheellisesti Pasi Jaakkonen. Näyttöä kriisiavun hyödyistä ei ole, mutta alustavaa näyttöä haitoista sen sijaan on. Moni onnettomuuden uhri tai uhrin läheinen ei edes halua kriisiapua ja eräät kokevat sen jopa loukkaavaksi.

Kirjoittaja esittelee paljonpuhuvia esimerkkejä kriisiterapeuttien ylilyönneistä ja jopa toimittajien sananvapauden estämisyhtymistä. Jos valta luisuu hataralla tai olemattomalla pohjalla olevia teorioita suosivalle kriisiterapeuttipapistolle, on asiallinen tiedonvälitys onnettomuudesta ja katastrofeista vakavasti uhattuna.

Taru Taipale kartoittaa esseessään psykotestausbisnestä, joka on kuulemma kasvussa. Tämä ei välttämättä ole hyvä asia. Työpaikkatestaamisessa käytetään näet mm. astroanalyysejä ja kasvatustieteilijä Maarit Laurenon yritys Equinox Consulting laatii firmoille astrologisia kartoja. ”Kartan perusteella yritys sitten päättää esimerkiksi siitä, milloin jokin tuotantoseuraus kannattaa tehdä”, kirjoittaa Taipale (s. 170).

Henkilöarviointeja tehdään myös pätevämmin perustein ja näitä testejä Taipaleen ohella esittelee Nederström. Taipale on Nederströmiä kriittisempi henkilöarviointeja kohtaan, mutta molemmat peräänkuuluttavat testaaajien pätevyyttä ja testien tieteellisyyttä. Erityisesti Skepsis ry:n jäsen Nederström antaa erinomaisen yleiskuvan alasta ja osoittaa hömppätien sekä tieteellisten testien eron.

Feminismi, miehen paras ystävä?

Arno Kotron ja Hannu Sepposen kokoama esseeteos ”Mies vailla tasa-arvoa” (Tammi 2007) synnytti ilmestyessään julkisuudessa odotettua militanttia loanheittoa. Huvittavaa asiassa on se, että teokseen sisältyvässä mainiossa esseessään Esa Sariola ennakoiti hienosti tämän lynkkausmentaliteetin ja mainitsee esimerkkinä Anne Moilasen Osmo Tammisaloon ja allekirjoittaneen naistutkimusta arvostellutta teos-

ta "Keisarinna uudet (v)aatteet – Naistutkimus luonnontieteen näkökulmasta" (Terra Cognita 2006) kohtaan esittämän törkeän ad hominem –hyökkäyksen Helsingin Sanomissa eli Pravdassa.

Myöhemmin, feministisen Tulva-lehden päätoimittajaksi ryhdyttyään, Moilanen vielä rakensii tyyliään pari pykälää ja nyt hän jo ampuu lehdessään miehiä munille. Kovaa peliä Naisasiainliitto Unionissa, etten sanoisi. Tämä osoittaa sen, kuinka heppoisin eväin kiihkofeministit ovat pseudouskontonsa kanssa liikkeellä. Heillä ei ole ensimmäistäkään asia-argumenttia, jolla he voisivat vastata esitettyyn kritiikkiin. Jäljelle jää vain primitiivireaktio, jonka ampuu itseään nilkkaan. Tuli ei siis suinkaan osu miessikojen munille, vaan polttaa siskokultien uskottavuuden viimeisetkin rippeet karrelle. Otan osaa.

Eli kuten tavallista, "Mies vailla tasa-arvoa" -kirjaa ja sen toimittajia sekä kirjoittajia arviointiin vain henkilökohtaisten ominaisuuksien perusteella ja heitä syytettiin ties mistä. Näin käy kaikille, jotka pyhää lehmää uskaltavat kritisoimaan. Pyhä lehmä on tietenkin feminismi ja erityisesti akateeminen naistutkimus, feminismi yliopistolle pesiytynyt ideologinen haara.

Typertä tässä ajohdissa oli se, että feministit syyttivät kirjoittajia jonkinlaisesta "miesasia-aktivismista" ja heidän jopa väitettiin olevan yhtenäinen naisasiaa vastustava liike. Tämä osoittaa jälleen kerran sen, että kirjaa ei edes luettu ennen suun avaamista; hutkittiin, eikä edes tutkittu. Lisäksi Arno Kotro nimenoamaan korosti jo kirjan julkistamistilaisuudessa, jossa tämän kirjoittaja Anne Moilasen tavoin oli läsnä, ettei "Mies vailla tasa-arvoa" ole mikään miesasialiikkeen lähtölaukaus vaan koelma yksittäisiä kirjoituksia.

Tosiasiaa Kotron ja Sepposen toimittaja kirja oikeastaan kärsii hajanaisuudesta ja liiallisesta kirjoittajamäärästä. Pienemmällä tekijäjoukolla ja laadukkaammilla, laajemmilla esseillä teos olisi ollut huomattavasti parempi. Nyt mukana on täysiä huteja ja onpa mukaan valittu naistutkimuksen ylilyöntien puolustajia.

Heidän osuutensa kirjasta on paikoitellen käsittämätöntä pseudotieteellistä tasa-arvojargonista ja täynnä alkeellisia argumentaatiovirheitä sekä sisäisiä ristiriitaisuuksia. Feministit eivät puolustajiensa puheenvuoroja kirjassa ole havainneet, mutta se ole yllätys. Kaikki äi-

jänköriläät ovat heille lähtökohtaisesti pahoja "miesasia-aktivistiloulamiehiä", joten tulta munille ja piste.

Demarkaatio-ongelma ja rintamalinjojen asettaminen

Käsittelen tässä arviossani siis vain teoksen niitä kirjoituksia, jotka jollakin tavalla liittyvät Skepsis ry:n toimialaan. Valtaosa esseistä jää näin ollen kokonaan käsittelemättä, mm. kaikki yhteiskunnalliset ja poliittiset aiheet. Näiden poisjättäminen ei todellakaan tarkoita, ettenkö kokisi esseitä yhtä tärkeiksi kuin niitä, jotka liittyvät yhdistyksemme alaan.

Hannu Sepposen esittämät tosiasiat perheväkivallan uutisointiin liittyvästä vääristelystä on kuitenkin tässä syytä erikseen mainita. Jo tilastojen laadinnassa on suoranaista tarkoitushakuisuutta, joka tähtää vain ja ainoastaan miesten syyllistämiseen.

Sepponen esittää vastaansanomattomia todisteita väitteidensä tueksi ja ne olisi kyllä syytä yhteiskunnallisessa keskustelussa huomioida. Näin ei ole käynyt, vaan Sepponenkin on leimattu miesasia-öykkäriksi. Totuus tekee kipeää ja valitettavasti ankarimmat hyökkäykset ovat kohdistuneen nimenomaan Sepposen henkilöön.

Myös Arno Kotroa on ymmärretty niin väärin kuin vain voi. Vaikuttaa siltä, että kukaan feministi ja moni heitä sympatisoiva mies ei kirjan toimittajia edes halua ymmärtää. Juuri tämän takia on vielä syytä antaa erityiskunniamaininta Erkki Lampénin riemastuttavalle ja äärimmäisen selitysvoimaiselle esseelle "Nainen miehen päässä – feministinen yliminä". Suosittelen lämpimästi.

Vaikka kirjan toimittamisessa ollaan pääosin varsin poliittisesti epäkorrektilla linjalla, teoksen uskottavuuden kannalta biologian poissaolo on ilmeinen virhe, paria myönteistä poikkeusta lukuun ottamatta. Lähes kaikelle etsitään ja esitetään sosiaalis-kulttuurisia syitä, jotka useimmiten menevät metsään.

Esimerkiksi palkkaerojen ja työelämässä menestymisen sekä tieteellisille ja muille aloille suuntautumisen taustalla on useita biologisia tekijöitä, joista kirjassa ei anneta yhtään esimerkkiä. Sukupuolten välillä on eroja niin aivoissa, ruumiissa kuin käyttäytymisessä ja näillä on tietenkin osin biologinen perusta.

Usein ero on suurimmaksi osaksi juuri pe-

rimästä johtuva ja siihen perustuvia evolutiivisparaisia selityksiä yhteiskunnallisille käytännöille sekä instituutioille kirjaan olisi pitänyt sisällyttää. Vain muutama essee sisältää biologiaan liittyviä tärkeitä tietoja, jotka aidosti selittävät sukupuolieroja monessa havaitussa ilmiössä.

Kirjan uskottavuutta heikentää lisäksi se, että mukana ovat Jussi Vähämäki ja Jouni Varanka. Molemmat edustavat moralistista, feminismistä lähtevää "miestutkimusta" tai sille rinnasteista ideologiaa, jossa muka naisia eli feministejä mielistelemällä ja auttamalla autetaan myös miehiä. Miten tämä esimerkiksi pätee alkoholi-soituneisiin, syrjäytyneisiin laitakaupungin miehiin, joista hyvin tienaavat yliopistofeministit ja heidän akateemiset siipeilijänsä eivät ole päätäkään kiinnostuneita?

Ideologisen painolastin ohella Vähämäen essee ei sisällä juuri ainuttakaan virkettä, jossa olisi tolkkua. Kirjoitus on postmodernin yliopistodiskurssin läpäisemä eli siinä soimataan miehiä ja kapitalismia. Kuten jokainen asiaan perehtynyt tietää, postmoderni jargon on pääosin käsittämätöntä akateemista sanahelinää eikä kirjoittajan virkkeistä kovinkaan usein löydy reaalisäältäöä.

Miten ihmeessä muuten asiansa osaavat toimittajat Kotro ja Sepponen valitsivat tällaisia hömppäk kirjoittajia näin tärkeään teokseen? Eikä tässä vielä kaikki.

Pasi Malmin oudot väitteet

Kahdella esseellä kirjassa huseeraava Pasi Malmi kysyy avausesseessään, mikä feminismissä ja naistutkimuksessa mättää. Oireellista kirjoitukselle on kuitenkin se, että Malmikin sioutuu melko vahvasti akateemisen feminismin ideologiseen lähtökohtaan, vaikkakin vain sen postmoderniin, relativistiseen muotoon.

Kirjoittaja jopa suoraan kehottaa miehiä lyöttäytymään yksin postmodernistifeministien kanssa, koska näillä ei ole lopullisia, kiinnilyötyjä käsityksiä sukupuolirooleista. Malmi ohittaa tietoteoreettiset ongelmat kuten postmodernin totuusrelativismin sisäisen ristiriitaisuuden ja itsensä kumoamisen kokonaan. Miksi ihmeessä rationaalisen ihmisen tulisi kannattaa akateemista huuhaata tasa-arvopoliittisista syistä?

Toisaalta Malmi osoittaa nautittavalla tavalla akateemisen feminismiin pöyristyttäviä ylilyöntejä, mutta ehkä hän osin hienotunteisuudesta

tai tilanpuutteen takia jättää karmivimmat esimerkit mainitsematta. Satun näet tietämään, että Malmi on saanut kiivaimmilla feministeilta runsaasti äärimmäisen ilkeää, henkilöön käyvää satikutia Naistutkimus-sähköpostilistalla, joten tästä olisi pari nasevaa näytettä ollut paikallaan. Vain nimet olisi pitänyt muuttaa, jotta syylliset eivät joutuisi kärsimään.

Tekijä kritisoi aiheesta täysin järjetöntä stand-point- eli suomeksi näkökulmaepistemologiaa, jossa naisen subjektiivinen käsitys asiasta kuin asiasta automaattisesti oletetaan moraalisesti ja tieto-opillisesti paremmaksi kuin pahan miehisen luonnontieteen objektiivisuuteen pyrkivä sortava, heteronormatiivisfallisnarsistisrasistinen metodiikka. Malmi ei kuitenkaan havaitse ristiriitaa myöhemmän yhteistyöehdotuksensa kanssa, koska postmoderni epistemologia on yhtä kestävämmällä pohjalla kuin näkökulmaepistemologia. Molemmat ovat relativismia ja subjektivismia pahimmillaan. Kummankin puitteissa luonnontieteellistä objektiivisuutta suorastaan solvataan.

Malmin esseensä lopussa ehdottama yhteistyö tasa-arvofeministien kanssa olisi järkevä ratkaisu, mutta toisaalta aitoa tasa-arvoa kannattavia akateemisia feministejä ei ole kovin helppo löytää. Onneksi heitä kuitenkin on. Tunnen jokusen henkilökohtaisesti ja yhteistyö sujuu mainiosti.

Aivoissa on eroja, vaan ei putkia

Kuten tavallista, Skepsis-aktiivi Hannu Lauerma teksti on antoisaa luettavaa. Kirjoittaja kumoaa naistenlehdistä ja naistutkimuksen laitoksilta tutun myytiin miehistä putkiaivoisina luolamiesöykkäreinä.

Lauerma kartoittaa syitä, jotka nykytilanteeseen ovat johtaneet (s. 131-132):

"Jotain syitä sille, että näin on päässyt käymään, voitaneen alustavasti hahmotella. Niitä ovat New Age -henkinen aivopuoliskomytologia, yksinkertaisen näennäisselityksen houkuttelevuus, luonnontieteellisen ajattelun kehittymättömyys suurella osalla tiedonvälityksessä työskentelevistä vaikutusvaltaisista ihmisistä, tiedemaailman haluttomuus sotkeutua populaarikeskustelun loputtomaan suohon, joidenkin popularisoijien julkisuuden kipeys, postmoderni totuusrelativismi sekä naisnäkökulman mediailmapiiiri."

Aivoissa on eroja, mutta ei niin merkittäviä,

että niistä voisi vetää mediassa yleisiä kohuot-sikoita. Kirjoittaja esittelee eroja valitettavan suppeasti. Olisin kaivannut mm. laajempaa evoluutiopsykologian ja aivotutkimuksen löytöihin perustuvaa esitystä joistakin sukupuolten käyttäytymiseen vaikuttavista eroista. Toisaalta suppeassa esseessä tähän ei ole mahdollisuutta. Lauerma päättää osuutensa seuraavasti (s. 134):

”Miehen ja naisen aivot eroavat toisistaan, myös puolierojen suhteen. Tarina aivokurkiaisesta ja naisaivojen paremmuudesta on kuitenkin pelkästään nykyiseen keskusteluilmapiiriin mukavasti istuva satu. Anatomiset ja toiminnalliset tutkimukset eivät ole kyenneet selittämään sukupuolten käyttäytymisen ja kokemisen eroja kuin hyvin pienin osin, jotka eivät tosiasias- sa oikeuta yleistävää popularisointia. Se, että tuhansien joukosta poimitun yksittäisen ja hyvin vaatimattoman, tilastolliselta todistusvoimallaan kehnon tutkimusraportin nojalla on luotu kokonainen mytologia naisen erityiskyvystä, on kulttuurinen ilmiö. Käytännössä kuka tahansa tutkija, joka olisi luonut vastaavan sadun miehen aivojen paremmuudesta viittaamalla sopiviin tutkimuksiin, olisi joutunut loppuiksi syrjään tieteen- teosta. Häntä pidettäisiin has- sahtaneena sovinnistina, hänestä puhuttaisiin säälien tai kauhistellen ja hänen väitteiden- sä siteeraamista pidettäisiin moukkamaisena. Valitettavasti sama hömpä naisen aivoista ei vastaavaa kritiikkiä juuri tunnu osakseen saavan.”

Toisin sanoen, kuten George Orwellin psy- kologisesti hyvin opettavaisessa romaanissa ”Eläinten vallankumous”, yksistä on tullut tasa- arvoisempia kuin toisista.

Mieheltä riistetty oikeus biologiseen vanhemmuuteen

Kirjan ylivoimaisesti paras esse on Heikki Sariolan ”Tavoitteena isättömyys – biologinen isyys hyökkäysten kohteena”. Jokaisen isän ja jokaisen miehen tulisi lukea tämä kirjoitus tark- kaan ja kerrata opittu säännöllisin väliajoin.

Sariola ei kuvia kumarra ja juuri siksi hän antaa toivoa paremmasta tulevaisuudesta. Kirjoit- taja tykittää raskaalla kädellä osoittaen armo- ta, millaisin perustein eduskunnassa ajettiin läpi hedelmöityshoitolaki, joka piireissä tunne- taan myös osuvalla nimellä ”keinosiemennys- laki”.

Erityisen merkittävä on Sariolan paljastama Kirsi Erärannan Naistutkimus-lehdessä Vuoden naistutkimusartikkelina taannoin palkitun kirjoituksen ”Heteroseksuaalinen matriisi ja isän vanhemmuus” yhteys eduskunnassa sää- dettyyn lakiin. On aivan kauhistuttavaa, että moinen läpeensä pseudotieteellinen roska on voinut vaikuttaa lainsäädäntöön, riistäen isiltä oikeuden vanhemmuuteen.

Erärannan Suomen Naistutkimuksen Seu- ran julkaisemassa lehdessä palkittu humpuu- kiartikkeli nojaa Judith Butlerin järjestöistä spekulatioista syntyneeseen queer-teoriaan, joka on postmodernin relativismin ja sosiaali- konstruktivismin paraatiesimerkki. Sen avulla on Suomessakin väitely tohtoriksi ja Butler on itse retoriikan professori. Valitettavasti tämä moralistinen, miehiä törkeästi syrjivä pseudo- tieteellinen retoriikka on uponnut myös lainsä- täjiin. Tämä antaa aihetta harkita seuraavissa eduskuntavaaleissa tarkkaan, ketä äänestää.

Luonnontiede ja erityisesti biologia pitäisi ol- la myös kansanedustajilla hallussa, jotta mois- ta ei enää koskaan pääsisi tapahtumaan. Myös oikeustaju on koetuksella, koska kiihko-feminis- tinen ideologia on onnistunut nostamaan äidin oikeuden biologiseen jälkeläiseen mitätöimällä samaan aikaan isän oikeuden. Isästä on tullut pelkkä spermanluovuttaja, kasvoton ja persoo- naton esine.

Sariola kirjoittaa (s. 48-49):

”Hedelmöityshoitolakikeskustelu johti erään- laiseen sperman esineellistämiseen. Karkeim- millaan jotkut lakiesityksen puolustajat esitti- vät sperman aineena, jota on perjantai-iltaisin helppo saada kaupungilta ilmaiseksi. Lapselle kyse on kuitenkin hänen perimästään. Hänen temperamenttinsa, taipumuksensa, lahjakkuu- tensa, ruumiinrakenteensa, hiustensa ja silmi- ensä väri määräytyvät yhtä paljon tuon peri- män mukaan kuin äidin perimän. Biologinen perimä merkitsee samalla myös vankan kiin- tymyssuhteen mahdollisuutta. Kun isän osuus oli määritelty spermatilaksi, voitiin muut ulot- tuvuudet unohtaa. Biologisen lisäksi sosiaali- nen ja kulttuurinen yhteys isään ja isän sukuun jäi keskustelussa vaille merkitystä.”

Tekijän mainitsema kiintymyssuhde on teok- sessa erikseen esillä Miika Lehtosen äärimmäis- en tärkeässä ja mielenkiintoisessa esseessä ”Voiko isä olla lapsen hyvä huoltaja?”. Kirjoit- taja osoittaa viimeisimmän tieteellisen tutkimuk-

sen avulla, että isä on ihmislapsen kehitykselle yhtä tärkeä kuin äiti. Tämä asettaa lesbopa- reille myönnettyt hedelmöityshoidot ongelmal- liseen asemaan. Tehtiinköhän laki vajavaisiin tietoihin perustuen ja kiireessä? Lehtosen ja Sariolan kirjoitusten perusteella on ilmeistä, että vastaus on kyllä.

Molemmat esseistit kumoavat lukuisia freu- dilaisuudesta juontuvia huuhaauskomuksia, jotka edelleen vaikuttavat yhteiskunnassa, niin tietees- sä, naistutkimuksen tapaisessa akatee- misessä pseudotieteessä kuin politiikassa. Täl- laiseen hömppään uskomien voi johtaa vaka- viin seurauksiin, koska lapsen oikeus isään ja kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin on miesten oi- keuksien ohella kylmästi ääri-feministisen ide- ologian nimissä ignoroitu.

Hieman yllättäen myös psykoanalyttises- ti orientoitunut Jari Sinkkonen on omaksunut evoluutiopsykologista ja sosiobiologista tietoa, koska hän kumoaa näiden alojen tutkimuksen pohjalta monia poikalasten kasvatusta koske- via myyttejä esseessään ”Sotaretki lapsuutta vastaan”.

On hienoa ja toiveita herättävää, että jopa vanhan liiton freudilaiset osoittavat tieto-opil- lista uudistumiskykyä ja aitoa tieteellisen falli- bilismin kunnioitusta. Selitysvomaiset empiiri- seen testaamiseen perustuvat sosiobiologiset teoriat, eri lajien käyttäytymisestä tehdyt syste- maattiset havainnot sekä lajien välinen vertailu ovat korvanneet sata vuotta vanhat psykoana- lyttiset spekulatiot osoittamalla ne vääriksi yksi toisensa jälkeen.

Toivottavasti Sinkkonen pääsee lähivuosina lopullisesti eroon aiemmasta pseudotieteelli- sestä uskomusjärjestelmästäan oidipuskom- plekseineen ja omaksuu tilalle aitoon luon- nontieteeseen perustuvat validit selitysmallit. Viitteitä tästä kirjaan sisältyvässä esseessä tosiaan on. Se ratkaiseva askel on enää otta- matta.

Sosiobiologisen käyttäytymisdatan esittelyn ohella Sinkkosen sosiaalikonstruktivismin ku- moaminen on skeptikolle mieluisaa luettavaa. Tekijä päättää esseensä aiheelliseen varoituk- seen (s. 159):

”Ideologiaan perustuva kiittäminen ja pahek- sunta muuttavat lapsen silmänpalvoiksi, joka joutuu kieltämään todellisen itsensä ja mu- kautumaan ympäristön paineisiin. Sosiaalisen konstruktion ideasta lähtevä lasten manipuloim-

ti ei ole missään mielessä vähemmän vaarallis- ta tai vastenmielistä kuin minkä tahansa totali- taristisen järjestelmän painostus.”

Lainsuojaton esinahka

Biologista ja nimenomaan lääketieteellistä lä- hestymistä edustaa myös Esko Länsimie- hen erittäin keskeinen kirjoitus ”Lainsuojaton esinahka”, joka tällä hetkellä on hyvinkin ajan- kohtainen. Jälleen kerran on nimittäin lain- säädännöllisessä harkinnassa valtion varoilla korvattava, julkisen terveydenhuollon piirissä tehtävä poikalasten ympärileikkaaminen ja pe- rusteet ovat edelleen samat eli uskonnolliset.

Kansainvälisesti arvostettu uskontotieteilijä Ilkka Pyysiäinen on mainiolla Kummitusjuna- internetblogillaan aiheellisesti nimittänyt us- konnollisten ympärileikkausten kohteeksi jou- tuvia poikia lapsiuhreiksi (ks. <http://henrydeal.blogspot.com/2008/08/lapsiuhrit.html>). Myös Skepsis ry:n puheenjohtaja Pertti Laine on jyr- kästi tuominnut poikalasten fyysisen pahoin- pitelyn omalla blogillaan (ks. <http://pera-laine.blogspot.com/2008/07/poikien-sukuelinten-sil- pomiselle.html>).

Esko Länsimies kertoo esseessään yksi- tyiskohtaisesti, kuinka merkittävässä roolissa esinahka on miehen seksuaalisen nautinnon kannalta. Sillä on muitakin tärkeitä tehtäviä. Kirjoittaja kumoaa myös yleisimmät ympärilei- kausten puolesta esitetyt argumentit. Vain lää- ketieteellisistä syistä tai täysivaltaisen aikuisen miehen omasta päätöksestä esinahka voidaan poistaa.

Tyttöjen ympärileikkaus on jo kiellettyä, joten on aivan käsittämätöntä, että puolustuskyvyttö- mien lasten törkeä pahoinpity sallitaan poi- kien kohdalla ja sitä vielä kehdataan ehdottaa valtion säättämien lakien erityissuojelukseen.

Ja kun toimintaa vielä puolustellaan rauta- kautiseen taikauskoon perustuvalla kulttuuri- sella perinteellä, voimme vain surullisina to- deta, että paljon on vielä tieteen, rationaalisen ajattelun ja ihmisoikeuksien puolustajilla työ- sarkaa jäljellä.

JUSSI K. NIEMELÄ

KIRJOITTAJA ON TIETOKIRJAILIJA, PÄÄTOIMITTAJA JA VAPAA-AJATTELIJAIN LIITTO RY:N PUHEENJOHTAJA.

[HTTP://JUSSIKNIEMELA.BLOGSPOT.COM/](http://JUSSIKNIEMELA.BLOGSPOT.COM/)

Väitteiden kumoamispyrkimykset

Ernst Mecke ja Heikki Kurttila kirjoittivat Skeptikko-lehden numerossa 2/2008 puolustuspuheen 9/11-salaliittoteorioille. En edelleenkään löytänyt heidän tekstistään mitään vakuuttavaa syytä uskoa, että Yhdysvaltain hallitus olisi ollut iskussa mukana.

Väite, ettei WTC-7:n sortumisen syyksi riitä virallinen selitys, juontaa juurensa salaliittoteorioiden tavasta näyttää ainoastaan rakennuksen pohjoispuolelta otettuja kuvia. Näissä kuvissa ei näy eteläpuolen kattavia vaurioita ja tulipaloja. Sortumisen symmetrisyyskin on kyseenalainen. Rakennus aloitti sortumisensa siitä kohdasta, johon suurimmat vauriot olivat tulleet, vaikka tämä ehkä onkin netissä kiertävistä videoista hankala huomata. Jos oletetut salaliittolaiset olisivat virittäneet rakennuksen romahtamaan juuri tuosta kohdasta, heidän olisi pitänyt osata ennustaa mihin tornin palaset tulevat osumaan.

Toisin kuin M&K väittävät, WTC-7 romahdus ei siis muistuta räjäyttämällä purkamista, vaan se näyttää juurikin sortuneen saamiensa vaurioiden vuoksi. WTC-1 ja 2 -rakennusten sortumiset taas olivat jo paljaalla silmällä niin kaukana purkamisesta, että hieman ihmetyttää M&K:n vihjailu siitä, kuinka virallinen kanta heidän mielestään ”ei ole selittänyt itse romahdustapahtumaa” edes WTC-1:n ja 2:n kohdalta. Mitä he oikeastaan väittävät tapahtuneen, vai ampuvatko he vain sokkona ympäriinsä toivoen, että joskus osuisi? Korvaako salaliittoteorioissa väitteiden määrä niiden laadun?

Myöskin se, ettei National Institute of Standards and Technology (NIST) ole pystynyt selittämään mitään WTC-7 -rakennuksen sortumisesta, on vähintäänkin totuuden vääristelyä. NIST on tutkinut muun muassa WTC-7:n epätyypillistä rakennetta, jonka vuoksi yhdenkin pilarin menettäminen voi olla kohtalokasta, selventänyt

merkittävästi aiempia arvioita rakenteellisista vaurioista sekä lisännyt yksityiskohtaista tietoa seitsemän tuntia riehuneista tulipaloista ja niitä ruokkineista dieseltankeista.

NIST:n tutkijat ovatkin tulleet tulokseen, että fyysiset vauriot ja tulipalot yhdessä selittävät mainiosti WTC-7:n sortumisen. M&K:n mukaan se, että jotkut WTC-rakennuksissa työskennelleistä eivät olleet tapahtuma-aikana paikalla ja jotkut tulkitsivat jälkikäteen saaneensa varoituksia tai kieltoja mennä paikalle (saksalainen ex-ministeri piti pörssin tapahtumia ennen iskuja ousuina ja 9/11-tutkimuksiin myönnettiin vain vähän rahaa), osoittavat muka varmasti, että terrori-iskussa oli jollain lailla USA:n valtio mukana. Tämä väite on salaliittouskovaisten viimeisiä oljenkorsia. ”Let it happen on purpose”, (LIHOP)-teoria, on yhtä mahdoton todistaa vääräksi kuin jumalan olemassaolo. Kukaan ei voi todistaa, etteivät johtavat piirit ainakin tienneet iskuista etukäteen, vaikka heidän osallisuuteensa uskomisen tulisi-kin koko ajan vaikeammaksi.

Tästä ”ainakin he tiesivät etukäteen” -turva-paikasta käsin salaliittouskovaiset voivat sitten harjoittaa hakuammuntaansa toivoen että joku argumentti pelastaisi heidät siltä pelottavalta totuudelta, että sattuma, irrationaalisuus ja kaaos ovat maailman mahtavimpia voimia. Kaikelle suurelle ei ole dramaattista selitystä ja mehevää tarinaa. Pieni terroristijoukko voi hulluudessaan hetkeksi selättää suuren Amerikan, ja presidentinkin voi murhata yksinäinen nuori ylimielinen, aivan kuten nuoren miehen katkeroitunut uho tappoi Jokelassa yhdeksän ihmistä, ilman valtion salaliittoakin.

LIHOP kuuluu samaan kategoriaan Bertrand Russellin kosmisen teepannun sekä modernimpien samaa asiaa parodioivien lentävän spagettihirviön ja näkymättömän vaaleanpunaisen unikornin kanssa. Se, ettei sitä voi todistaa vääräksi, ei tarkoita että se olisi mitenkään todennäköinen.

Jostain syystä salaliittoihin uskomisen on monille tärkeää, ja tämä mahdollistetaan siirtämäl-

lä todistuksen taakka itseltä viralliselle kannalle. LIHOP-salaliittoteoria ei kuitenkaan edes lähentele totuutta, sillä Yhdysvalloilla oli kyllä tietoa terroristiuhasta, ja joidenkin mielestä he olisivat voineet tehdä enemmän sen estämiseksi. Se, että he olisivat antaneet iskun tapahtua tarkoituksella, tai jopa tehneet jotain helpottaakseen terroristien hyökkäystä, on kuitenkin epätodennäköistä. Historia on opettanut, että kiinnijäämisen riski olisi näin suuressa salaliitossa aivan liian suuri. Oman maan jäsenten ja työtovereiden joukkomurha myös on sellainen salaliitto, joka sosiaalipsykologiselta näkökulmalta tuntuu erittäin epätodennäköiseltä.

Toki valtaa pitävät ihmiset ovat kylmiä, mutta kylmyys kohdistuu yleensä niin sanottua ulkoryhmää kohtaan, ei omaan viiteriymään. WTC:n ja Pentagonin uhrin olivat pitkälti ”meitä” eikä ”heitä”; he olivat länsimaisia korkealuokkaisia tietotyöläisiä ja valtion työntekijöitä, monet heistä olle- tettu- jien salaliittolaisten puoluetovereita.

Kun vallanpitäjät eivät välitä ihmishengistä, kuten vaikka irakilaisista siviiliuhreista, kyseessä on nimenomaan ”niiden” toisten henget, jotka ovat arvottomia. Joku voisi väittää, etteivät vallanpitäjät välitä myöskään omista sotilaistaan, mutta siinä astuu mukaan logiikka, jonka mukaan sotilaat nähdään sodan luonnollisina uhreina, eikä kyseessä täten ole sama asia.

M&K myöntävät, että ”tapahtumalla saattaa olla jonkinlainen yhteys Osama bin Ladeniin”, ja arvelevat, että koneiden kaappauskin saattaa olla totta. Se, että tämä on heistä vain mahdollisesti totta, ja että tekstinsä lopussa he julistavat johtavien tahojen osallisuuden terrori-iskuun olevan varmasti totta, asettaa mielestäni heidät kauaksi skeptisyyden käsitteestä.

Khalid Sheikh Mohammed, joka toimi 9/11-iskujen pääsuunnittelijana ja on nyt vangittuna Guantanamoossa, rahoitti myös vuonna 1993 tehtyä terrori-iskua WTC-torneihin. Tässä iskussa oli pyrkimyksenä saada toinen torni kaatumaan autopommin avulla toisen päälle, mutta suunnitelma epäonnistui ja ihmisiä kuoli vain kuusi, tuhat loukkaantui. Samana vuonna oli suunnitella myös toteutumatta jäänyt matkustajakoneen kaappaus ja syöksyminen Yhdysvaltain Kairon suurlähetystöön. Al Qaedaan ja sen sidosryhmien aiempi aktiivisuus, yhdessä kaiken sen yksityiskohtaisen tiedon kanssa, jota 9/11-lentokoneiden kaappajista on saatu, tekeekin väitteen al Qaedaan osattomuudesta 9/11-tapahtumiin var-

KESKUSTELUA

sin naurunalaiseksi.

Kuitenkin myös M&K:n konstruktio tapahtumista on outo, vaikka he eivät ”mujahideenien” osallisuutta ilmeisesti kielläkään. Ei ole selvää, mihin teoriaan he tai monet muut salaliittouskovaiset tarkalleen uskovat, mutta valtion tahot ovat heidän mukaansa räjäyttäneet ainakin WTC-7 -rakennuksen.

On lienee yleistä tietoa että Yhdysvallat pyrki legitimoimaan Irakin sotaa 9/11-iskujen avulla. Tämä on loogista, ja samalla myös esimerkiksi Venäjä kovensi otteitaan Tšetšenian kanssa, terrorismin vastaisen sodan nimissä. Mutta jos tämä oli salaliiton päämäärä, miksi ihmeessä WTC-talojen räjäyttämiseksi oli edes tarvetta? Räjäytysoperaation järjestäminen olisi kuitenkin lisännyt kiinnijäämisen riskiä valtavasti. Eikö lentokoneiden iskeytyminen WTC-torneihin, Pentagoniin ja mihin lie neljäs kone olikaan matkalla, olisi ollut riittävä paniikinaiheuttaja ilman talojen kontrolloitua räjäyttämistäkin?

Jos johtavat piirit todella tiesivät salaliitosta etukäteen, niin mikseivät he vain antaneet sen tapahtua itsestään, vaan alkoivat suunnitella tornien räjäyttämisiä? Antamalla vain iskujen tapahtua, tekemättä itse mitään, he olisivat saaneet syyn hyökätä Irakiin, mutta eivät olisi vaarantaneet kiinnijäämistään.

Tosin, jos kyseessä olisi oikeasti ollut salaliitto, olisi se varmasti hoidettu niin, että syylisiksi olisi lavastettu vaikka Irakin tiedustelupalvelu Mukhabarat. Irakiin hyökkääminen oli juuri ja juuri mahdollista 9/11:n avulla, mutta ei sitä todellakaan voi sanoa hyväksi syyksi, joten salaliittoteorioiden päämottiivi ontuu.

Salaliittoteoreetikot uskovat että WTC-7 räjäytettiin, jotta päästäisiin eroon arkaluontoisesta materiaalista, jota oli rakennuksen arkistoissa. Tuo tuskin olisi ollut riittävä syy näin suureen riskiin, kun ottaa huomioon, että räjäytyksen itsensä järjestäminen olisi varmasti ollut se kaikkein suurin savuava ase.

Toisin sanoen, räjäyttämällä WTC-7:n salaliittolaiset olisivat luoneet paljon enemmän peitel- tävää kuin he mitenkään olisivat voineet pyyhkiä sillä pois. Auktoriteettiin vetoaminen on tietysti aina kyseenalaista argumentointia, mutta kun M&K vetosivat saksalaiseen ex-ministeriin, niin

lienee sallittua todeta, että siteeratuin amerikkalainen, MIT:n professori emeritus Noam Chomsky, joka on kunnostautunut viimeiset 40-50 vuotta poliittisessa analyysissä, totesi, että jokainen, joka tietää mitään tieteestä, hylkäisi välittömästi kaiken tuon seikkaperäisen ”todistusaineiston” yhteensattumista ja selittämättömistä seikoista.

Hänen mielestään se, että selittämättömiä seikkoja ja sattumia löytyy aina myös kontrolloidusta tieteellisistä kokeista, kertoo, että meidän ei tulisi lainkaan yllättyä, kun niitä löytyy luonnollisen maailman tapahtumasta. Hänen mielestään salaliittoteoriat eivät ole tarjonneet mitään muuta kuin täysin arvottomia todisteita, ja se, että tuollainen salaliitto yleensäkin voitaisiin toteuttaa, on niin epäuskottavaa, että sitä on vaikeaa ottaa vakavissaan.

Sama mielipide toistuu muidenkin politiikan asiantuntijoiden keskuudessa. Tyypillistä onkin, että salaliittoteoriaan uskovia ei tahdo löytyä edes politiikan opiskelijoista, saatikka opettajista. Syynä tähän on se, että kun on opiskellut alaa ja tutustunut oikeisiin salaliittoihin, 9/11-”totuussissa” ei ole enää mitään järkeä.

Alkuperäisessä artikkelissani Skeptikossa 1/2008 olin väärässä siinä, että Osama bin Laden ei Afganistanin sodassa niinkään ”auttanut Yhdysvaltoja”. Tietysti Yhdysvalloilla oli omakin lehmänsä ojassa, mutta kyllä he olivat tässä avun antajina ja muhajideenit avun saajina. Sodan jälkeen Yhdysvallat ei tosin kovasti enää välittänyt Afganistanin kohtalosta.

Yksi oikea salaliitto sellaisista innostuneille

Salaliitoista kiinnostuneita haluaisin opastaa Guatemalan (eräs kuuluisa ”banana republic”) ja United Fruit -yhtiön tarinaan. Siinä on koko kiehtova setti: CIA, rikas ja vaikutusvaltainen antidemokraattinen yksilö Edward Bernays sekä röyhkeää median manipulointia. Onhan siis salaliittoja todella tapahtunutkin – varsinkin Nixonin aikaan.

Tähän salaliittoon perehtymällä saattaa jopa onnistua sivistämään itseään jostain hyödyllisestä sekä kehittämään ymmärrystään siitä, miten salaliitot toimivat. CIA siis rahoitti guatemalalaisia ”vapauttaistelijaa”, jotta valittu johtaja saataisiin maasta syrjäytettyä. Valittu johtaja ei ollut yhdysvaltalaiselle United Fruit -yhtiölle tarpeeksi myötämielinen. Media saatiin kuvaamaan valittu johtaja vaarallisena kommunistina, ja uusi aseel-

lisesti valtaan noussut johtaja suurena vapauttajana. Se oli melko hieno salaliitto, mutta odotusti sekin on paljastunut. Siksihän tuollaisetkin salaliitot ovat niin harvinaisia: ne paljastuvat niin helposti.

Kun haluaa selittää salaliittoteorioita yhden kirjoituksen puitteissa, on mielestäni hyödyllistä rinnastaa teorian taktiikaltaan uskontoihin, varsinkin Yhdysvalloissa jo pitkään esiintyneeseen kreationismipropagandaan. Kreationistit, jotka nykyään puhuvat myös älykkäästä suunnittelusta (ID), ovat aina Darwinin Lajien Synnyn (1859) julkaisemisesta lähtien kyseenalaistaneet evoluutioteoriaa kutakuinkin seuraavaan malliin: ”X:n ei ole todistettu tukevan evoluutioteoriaa → evoluutioteoria on väärässä → totuus elämästä on Raamatussa.

X oli 1800-luvulla erilaisten muinaisihmisten fossiilien puuttuminen, mutta jo 1857 julkistettu löytö Neandertalinihmisen kivettyneestä kallonpalasesta ja raajojen osista alkoi myöhempien löytöjen myötä tehdä tätä väitettä kestävämmäksi. Kreationistit ovat sittemmin siirtyneet vaatimaan evoluutioteorialta selitystä siivelle, silmälle tai vaikka bakteerimoottorille. Asiaan perehtyneet evoluutiobiologit ovat aina kuitenkin selviytyneet heille esitetyistä ”jos et pysty selittämään tätä, niin evoluutio on valhetta” -uhkaväitelmistä.

Salaliittoteoriat toimivat samalla taktiikalla. Kaikkivoipa jumala on nyt vain korvattu kaikkivoivalla valtiolla, joka yksinkertaistetaan yhdeksi olioksi monien, kilpailevienkin toimijoiden sijaan. Salaliittoteoreetikot esittävät rationalisteille uhkaväitelmiksi yksi toisensa jälkeen, eikä prosessista näytä tulevan loppua, vaikka kysymyksiin vastataan miltei samaa vauhtia kuin niitä kysytään. Miksi se, jos virallisesta kannasta löytyisikin jotain selittämätöntä, osoittaisi salaliittoteoriaa todeksi yhtään sen enempiä kuin jonkun organismin evoluution puutteellinen selittäminen osoittaisi raamattua oikeaksi? Eikö virallinen kanta olisi siltikin vielä paras selitys, aivan kuten evoluutio on aina ollut parempi selitys kuin luomiskertomus, josta todisteet ovat aina olleet olemattomat ja joka olettaa monimutkaista ja kaikkivoipaa tietoisuutta, vailla syntyyselitystä?

Jos esimerkiksi Pentagonista löydettäisiin tekninen osa, joka ei olisikaan Boeing 757 -lentokoneesta, ei tämä tarkoittaisi, että olisi perusteltua uskoa Pentagoniin iskeytyneen jotain muuta kuin Lento 77. Näin väittäessämme joutuisimme

nimittäin vielä suurempien selittämättömien asioiden eteen. Kuten: mitä tapahtui Lento 77:lle, mistä tuo kone tai ohjus oli tullut, miksi sitä ei havaittu tutkissa, mistä tulivat Boeing 757 romut onnettomuuspaikalle jne.?

Salaliittoteorioiden kannattajat yleensä ajattelevat, että todistuksen taakka on täysin viralliseen kantaan uskovilla, eikä lainkaan heillä itsellään. Occamin partaveitiksi kutsuttu yksinkertaisuusperiaate esittää, ettei tule olettaa enemmän kuin on tarpeen, ja että vähemmän oletuksia tekevä, eli vähemmän tuntemattomiin seikkoihin perustuva selitys, on todennäköisimmin oikea. Uskon, että niiden, jotka ovat innostuneita salaliittoteorioista, olisi hyödyllistä pitää tämä periaate aina mielessä.

Kaikkia salaliittoteorioihin uskovia ei mielestäni tule kuitenkaan liiaksi pilkata, sillä he ovat joskus vain virheellisen informoinnin uhreja. Itsekin otin joskus aivan liian tosissani Oliver Stonen JFK - avoin tapaus -elokuvan, ja todella luulin, että tapauksesta on jäänyt paljon olennaista avoimeksi. Tällaisen ennako-oletuksen opastamana helposti päätyy hakemaan lisää ”tietoa” salaliittoteorioita suosivilta suunnilta. Ehkä jotkut ovat lähinnä kuulleet vain toisia samanmielisiä, ja siksi heidän tulkintansa saattaa ollakin heille itselleen ristiriidattoman tuntuinen. Medialukutaidon kehittyminen auttaa erottamaan faktan fiktiosta, sekä ymmärtämään faktiota, eli edellisten sekoituksia.

Suomessa panostetaan nykyään medialukutaidon jo aikaiseen kehittämiseen muun muassa

Mediamuffinssi-hankkeessa. Totuutta ja tarua jatkuvasti sekaisin katseleva reality-tv -sukupuoli voi hyvinkin oppia ymmärtämään, ettei teksti ”perustuu tositahtumiin” ole yleensä lainkaan vakavasti otettava. Kenties he hoksaavat katsoa salaliittoteorioita sellaisina totuuden inspiroimina tarinoina, jotka toki voivat olla päteviä, mutta lähinnä vain viihdearvoltaan. Saa nähdä kuinka taitavia median tulkitsijoita seuraavista sukupolvista tuleekaan. Ehkä edessä on suomalaisen skeptismin kulta-aika.

EERIK MANTERE

LÄHTEET:

[HTTP://INTELWIRE.EGOPLEX.COM/DOCUMENTS.HTML#WTC](http://intelwire.egoplex.com/documents.html#wtc)

[HTTP://WWW.POPULARMECHANICS.COM/TECHNOLOGY/MILITARY_LAW/1227842.HTML?PAGE=1](http://www.popularmechanics.com/technology/military_law/1227842.html?page=1)

[HTTP://WWW.SKEPTIC.COM/ESKEPTIC/06-09-11.HTML](http://www.skeptic.com/eskeptic/06-09-11.html)

MEDIAMETKAA! OSA 2

KASVATTAJAN MATKAOPAS LASTEN MEDIAMAAILMAAN

[HTTP://WWW.YOUTUBE.COM/WATCH?V=BZGD0T8V-D4&FEATURE=RELATED](http://www.youtube.com/watch?v=BZGD0T8V-D4&feature=related)

(NOAM CHOMSKY YOUTUBESSA)

Salaliittoteorioita ei voi sivuuttaa siksi, että ne ovat salaliittoteorioita

Skeptikko-lehti osoitti kiitettävää avarakatseisuutta julkaistessaan Heikki Kurttilan ja Ernst Mecken kirjoituksen ”Syyskuun 11. ja koulufysiikan perusteet” (2/2008). Historia on täynnä pienempiä ja suurempia salaliittoja. Jälkimmäisiin kuuluu mm. EU:n vuonna 1990 tuomitsema operaatio ”Gladio”, jossa satoja siviilejä murhattiin vasemmiston syyksi lavastetuissa terrori-iskuissa kylmän sodan Euroopassa.[1] Myös lukuisat sodat ovat perustuneet halutun vihollisen syyksi lavastettuun iskuun. Salaliittoteorioita ei siten voi sivuuttaa a

priori siksi, että ne ovat ”salaliittoteorioita”. Usein teoria kuitenkin psykologisoidaan jonkinlaiseksi haluksi uskoa salaliittoihin.

Toisaalta monien psykologien mukaan vallanpitäjien rehellisyyden epäily on monille samaa kuin omien vanhempien rehellisyyden kyseenalaistaminen. Erytisen pelottava on ajatus, että hallitsijat eri syistä uhraisivat omia kansalaisiaan. Virallisen 9/11-selonteon vastainen todistusaineisto on kuitenkin niin vahvaa, että sen täyttämistä on monien professoritason psykologien ja psykiatrien mielestä pidettävä merkkinä

psykkisestä torjuntareaktiosta.[2]

Erik Mantereen (Skeptikko 1/2008) esittämiin ”hyviin kysymyksiin” on paljonkin lisättävää. Miten Pentagoniin voitiin iskeä vielä puolentoista tunnin kuluttua siitä, kun ensimmäinen kone poikkesi reitiltään? Andrewsien lentotukikohta oli sentään vain 20 kilometrin päässä. Miksi ilmapuolustuksen epäonnistumiselle kahden tunnin aikana on annettu kolme eri virallista selitystä? Miksei kehtää ole syytetty valehtelusta tai erotettu epäonnistumisen vuoksi? Useita avainasemassa olleita on päinvastoin ylennetty.[3]

Entä miksi kolmannen iskuissa tuhoutuneen pilvenpiirtäjän, WTC 7:n, teräsjäänteitä ei tutkittu tuhon syiden ja mekanismin selvittämiseksi? Tämän on vahvistanut tapauksesta juuri raporttiluonnoksen julkaissut hallituksen tutkimuslaitos NIST. Niin ikään 7-8 kerroksen sekuntinopeudella tuhoutuneiden kaksoistornienkin jäänteistä tutkittiin vain vähäinen osa.

NISTin mukaan teräksen lämpölaajeneminen WTC 7:n tavallisissa huoneistopaloissa sai aikaan tuhoisan ketjureaktion.[4] Sen mukaan palokelpoisen materiaalin perässä levinneet palot kuitenkin hiipuivat missä tahansa yksittäisessä kohdassa noin 20 minuutissa.[5] WTC 7 oli palosuojattu rakennus, ja teräs siirtää koko ajan lämpöä pois päin lämmityskohdasta. Teräsrakenneyhdistyksen käsikirjan mukaan palosuojatun teräksisen tukirakenteen lämpötila pysyy alle 200 celsiusasteessa 20 minuutin paloaltistuksessa.[6] NIST ei selitä, miten nopeasti hiipuvat toimistopalo pystyivät merkittävästi kuumentamaan eristettyjä teräsrakenteita.

WTC-raporteissaan NIST yksinkertaisesti sivuutti sekä omat palotestinsä että Cardingtonin palokokeet 1990-luvulla. Tieteellistä metodia ei edusta myöskään NISTin tuore perustelu räjäytyspurkuteorian hylkäämiselle: WTC 7:stä ei muka kuulunut räjähdysääniä, vaikka tuhon alkua edeltäneitä räjähdysääniä kuuluu useammallakin videotallenteella.[7]

Puolueetonta tutkimusta iskuista vaativat mm. tuhannet nobelisti Dario Fon kaltaiset eri alojen tunnetut edustajat. Heihin kuuluu professoreita, tiedusteluasiantuntijoita, ammattilentäjiä, entisiä ministereitä, senaattoreita ja satoja arkkitehtejä ja insinöörejä ja myös monia räjäytyspurkualan asiantuntijoita.[8]

Syyskuun 11:n iskut ovat olleet monille ”uutta Pearl Harboria” haikailleille tahoille ja Yhdysvaltain mittavalle sotateolliselle rakenteelle

valtava piristysruiske. Niillä on oikeutettu hyvin monia asioita valloitusodista repressiivisiin lakeihin. Viralliseen selitykseen on toden totta aiheellista suhtautua asianmukaisella skeptisyydellä.

VESA RAISKILA
YTM, TIETOTYÖLÄINEN
HELSINKI

- [1] DANIELE GANSER, "NATON SALAISET ARMEIJAT – OPERAATIO GLADIO JA TERRORISMI LÄNSI-EUROOPASSA" (LIKE 2008)
[2] [HTTP://GEORGEWASHINGTON.BLOGSPOT.COM/2007/05/PSYCHIATRISTS-AND-PSYCHOLOGISTS.HTML](http://GEORGEWASHINGTON.BLOGSPOT.COM/2007/05/PSYCHIATRISTS-AND-PSYCHOLOGISTS.HTML)
[3] HANNU YLI-KARJANMAA, "VALTIOT JA TERRORISMI" (MULTIKUSTANNUS 2008)
[4] [HTTP://WWW.NIST.GOV/PUBLIC_AFFAIRS/RELEASES/WTC082108.HTML](http://WWW.NIST.GOV/PUBLIC_AFFAIRS/RELEASES/WTC082108.HTML)
[5] [HTTP://WTC.NIST.GOV/MEDIA/NCSTACMEETINGMINUTES121807.PDF](http://WTC.NIST.GOV/MEDIA/NCSTACMEETINGMINUTES121807.PDF)
[6] [HTTP://TINYURL.COM/4HLVKH](http://TINYURL.COM/4HLVKH) (S. 216)
[7] KS. ESIM. [HTTP://WWW.YOUTUBE.COM/WATCH?v=58H0LJDMRYO](http://WWW.YOUTUBE.COM/WATCH?v=58H0LJDMRYO)
[8] [HTTP://WWW.PATRIOTSQUESTION911.COM](http://WWW.PATRIOTSQUESTION911.COM)
[HTTP://DEMOLITIONEXPERTSQUESTION911.BLOGSPOT.COM/](http://DEMOLITIONEXPERTSQUESTION911.BLOGSPOT.COM/)

Salaliittoteorioita ei todellakaan sivuuteta siksi, että niihin uskovat ovat hurautaneet salaliittoteorioihin. Salaliittoja kyllä tapahtuu ja toki, kun todistusaineisto on todellista ja motiivit loogisia, salaliittoihin ei tarvitse ”uskoa”, vaan niitä voidaan jopa pitää todennäköisimpinä selityksinä. Yleensä salaliittoteorioissa uskotaan kuitenkin sellaisiin salaliittoihin, jotka ovat niin typerä, että politiikan tutkijoille tai kenelle vain loogisesti ajatteleville ja itselleen rehellisille ihmisille, ne ovat melko helppoja ymmärtää tieteen sijasta enemmän uskonnon kaltaiseksi ajattelutoiminnaksi.

Salaliittoteorioita todellakin psykologisoidaan, sillä akateemisissa piireissä ne ovat mielenkiintoisia nimenomaan – ja ainoastaan – psykologisina, sosiaalisina ja evolutiivisina ilmiöinä. Rinnastus vanhempiin tapauksiin on yksi lähestymistapa, ja varsinkin valtion rinnastaminen isähahmoon voi olla mielenkiintoista. Isähahmolta odotetaan auktoriteettia ja omnipotenssia. Aikuistuuksessa tietysti itsenäistytään tästä vahvasta hahmosta, mutta joskus isähahmoa haetaan aikuistumisen jälkeenkkin. Esimerkiksi Sigmund Freudin elämässä tällaisina hahmoina toimivat muun muassa Ernst Wilhelm von Brücke ja hullu

nenätohtori Wilhelm Fliess.

Valtion toki voi rinnastaa isään, jonka omnipotenssin ja auktoriteetin tunteminen luo turvallisuutta. Tällöin usko siihen, että Yhdysvaltain hallitus pystyy tekemään mitä vain, ruokkii turvallisuuden tunnetta, kun alitajuisella tasolla saatetaan kuitenkin kokea, ettei me ollakaan itse vastuussa kaikesta, mitä maailmassa, siis myös omassa elämässämme, tapahtuu. Tästä, itse aiheutetusta alaikäisyyden tilasta, siirtyy vastuu isähahmolle. Samaan tapaan voisimme myös psykologisoida kristinuskoa, joka monien mielestä, ehkä teologeja lukuun ottamatta, on kiinnostava ainoastaan psykologisena, sosiaalisena ja evolutiivisena ilmiönä.

Salaliittoteksteissä koetetaan antaa kuvaa, että suuri osa, kenties jopa suurin osa akateemikoista olisi salaliittoteorioiden tukena. Taktiikka on sama kuin älykkään suunnittelun uskovaisilla, ja myös nyt totuus on kaukana esitetystä. Korkeakoulutetuissa ihmisissä on toki näitä uskovaisia, mutta he ovat todella mitätön vähemmistö – aivan kuin älykäästä suunnittelua puolustavat biologit. Aivan kuin ID-”älyköt” myös salaliittouskovaiset tieteentekijät ovat yleensä syrjittyjä.

Tämä ei johdu siitä, että heidän ideoitaan vastustettaisiin dogmaattisesti, vaan siitä, että älykkään suunnittelun tai 9/11-kaltaisten salaliittoteorioiden puolustaminen kertoo vakavasta harkintakyvyn puutteesta, loogiseen päättelyyn kykenemättömyydestä tai vain kierosta epärehellisyydestä.

Jälleen kerran salaliittoteorioiden puolesta esitetään seikkaperäisiä, irrallisia argumentteja ilman mitään uskottavaa kokonaisteoriaa, joka korvaisi virallisen teorian. Tämä on sama kuin yrittäisi pitää katuja siistinä vappuna. Voit koettaa kerätä roskia, mutta känniset ihmiset sotatavat jatkuvasti lisää. Yrität kerätä muutaman roskan, mutta lopulta toivot, että ihmiset itse älyäisivät lakata sikailemasta.

Se, että häviäjät eivät ilmestyneet keskeyttämään lentokoneita, ei ole kovin kummallista, kun tutustuu kohta kohdalta tapahtumien selitetyyn kulkuun 9/11 -komission virallisessa raportissa. Osaksi syynä oli Vigilant Guardian -niminen yhtä aikaa pidetty turvallisuusharjoitus, osaksi se, että aikaa ei ollut lainkaan niin paljon kuin kirjoittajat väittävät. Kaksi tuntia on aika, joka on vedetty ilmeisesti yhtä hatusta kuin mormonien kirja.

Ensimmäinen syy epäilykseen tapahtui klo 08.14, kun lento 11 ei vastannut. Lento 93 syök-

KESKUSTELUA

syi maahan jo klo 10.02. Ilmeisesti näistä luvuista liioiteltuina tuo kaksi tuntia on keksitty, mutta sillä ei ole mitään todellista merkitystä. Aika, joka on kulunut jokaista lentokonetta kohden tehdystä ensimmäisestä epäonnistuneesta yhteydenottoyrityksestä kyseisen lentokoneen syöksymiseen, on se aika, joka on reagoinnille merkityksellinen. Tämä aika vaihtelee puolesta tunnista kolmeen vartiin.

Sillä, että joku epäonnistuu reagoimaan tilanteeseen, on hyvin vähän tekemistä laitosten henkilöstön kanssa. On aivan normaalia, että osa heistä on vuosien varrella saanut ylennyksiä. Valehtelua ei raporttien mukaan ollut kukaan harrastanut, vaan kyseessä oli väärinkäsityksiä ja epäröintejä.

Jos ihmisellä on tylsää, niin hän voinee laskea sekuntinopeuksia WTC-7:n sortumisesta, mutta kyseisten nettivideoiden tuijottelun hyötyä minun on vaikea nähdä. Pelkästään ”tavallisista huoneistopaloista” puhuminen on harhaanjohtavaa, kun ottaa huomioon, että viidennen kerroksen varageneraattori, kellarissa sijainnut suurikokoinen paineistettu dieseltankki, ruokki tulipaloja seitsemän tuntia. Ilmeisesti fyysiset vauriot olivat rikkoneet teräspalkkien lämpöeristyksen. Myös on syytä ottaa huomioon, että eräästä kohdasta neljännes koko rakennuksen syvyydestä oli tuhoutunut sen saamien fyysisten vaurioiden vuoksi. Hyvä on huomata, että tämä oli juuri se kohta, josta rakennus alkoi sortua.

On erittäin ikävää, että esim. kirjallisuuden nobelittikin välillä näin pöhköilevät, mutta hei, me olemme kaikki vain ihmisiä. Turhaa on kuitenkin yrittää kaupata sitä harhaa, että akateemisissa piireissä juuri nämä hömppäteoriat olisivat suosittuja.

Sitä paitsi, itsenäisen tutkimuksen puolustaminen tuskin tarkoittaa kaikkien mahdollisten salaliittoteorioiden kannattamista. Hauskana yksityiskohtana mainittakoon vielä salaliittouskovaisten ristiriitainen näkemys siitä, kuinka 9/11-tapahtumien selvittämiseen myönnetty vähäinen budjetti toimii todisteena salaliitosta ja kuinka tutkimuksien hidas edistyminen heistä myös toimii todisteena salaliitosta – eikä esimerkiksi pienestä budjetista.

EERIK MANTERE

Salaliittoja Suomessa

Risto K. Järvinen kirjoitti WLAN-säteilystä vuoden ensimmäisessä Skeptikko-lehdessä. Langaton nettiyhteys on yhä yleistyvämpää. Pian sitä saa jopa Ryvettylän kalatorilla. WLAN-säteilyn tunteminen olisi todellakin paranormaali ilmiö, sillä siinä olevat tehot ovat niin pieniä, etteivät solut kykene tuntemaan niitä edes WLAN-antennia koskettaessa.

Omat empiiriset kokemukseni kertovat kuitenkin omaa karmeaa tarinaansa. Jos säteilyä ei tunne fyysisesti, niin ainakin ihminen tuntee sen aiheuttamat vakavat oireet.

Sain oman WLAN-modeemini toimimaan viime kuun alussa. Jo nyt voin luetella seuraavallaisia oireita:

1) Niska- ja hartiakipu. Jostain syystä WLAN laittoi minut makaamaan sohvalle, kun katselin nettitelevisiosta ohjelmia, joita ei koskaan saada suomalaisille kanaville. Säteily tuntuu myös ärsytyksenä silmissä.

2) Väsymys. Aamulla minulla oli suuria vaikeuksia herätä, sillä aivan selvästi WLAN pitää aivot hereillä tavallista pitempään. Entuudetaan oudot aallot aktivoivat aivoalueitani. Asiaan voi ehkä liittyä se, että olin netissä aamusta aamuun.

3) Köyhtyminen. Huomaan, että tililtäni katoaa tavallista enemmän valuuttaa. WLAN ilmiselvästi vaarantaa ihmisten omaisuuden. Onneksi olen saamassa takaisin rahoja eräältä ystävälliseltä jalokivikauppiaalta. Mutta posti kulkee hitaasti Nigeriasta tänne Suomeen.

Vaadin, että VTT tutkii uudelleen WLAN-säteilyn turvallisuuden! Mahdollisia lisäoireita säteilystä voivat olla mm. "solmiutuva rektum" ja "vaeltava tenniskyynärpää". Suosittelem kysymään lääkäriltä, onko juuri sinulla tällaisia oireita.

VUODEN TOISESSA Skeptikko-lehdessä Ernst Mecke ja Heikki Kurttila puolustivat USA:n tra-

gediaan "syyskuun 11." liittyviä salaliittoteorioita. Miksi mennä merta edemmäs kalaan? Meillä suomalaisilla olisi omakin salaliittoteoriamme, joka tosin on jo varmistunut todeksi kaikille niille, jotka ovat asiaan perehtyneet. Kyseessä on tietenkin vuonna 2006 tapahtunut käsittämätön Makasiinipalo Helsingissä.

Virallisen selityksen mukaan tulipalon syytti tylistynyt teini. Faktat kertovat meille toisenlaisia tarinaa. Yksi teini olisi mukamas syyttänyt makasiinit yhdestä kohtaa, jonka seurauksena koko tönö oli yllättäen ilmiliekeissä ja romahtamassa ennen kuin palokunta ehti paikalle.

Totuus: useampi syytyskohta. Synkkä musta savu johtui selvästi Makasiinien rakenteisiin piilotetuista sytykkeistä. Lisää ratkaisevia todisteita salaliitosta löytyy itse tiilistä. Jotkut tiilet olivat lohkeilleet, vaikka niiden pitäisi kestää tulipaloja. Kaikki voivat tarkistaa asian omasta takastaan.

Tuhopoltoksi nimetty rikos on salamyhkäisempi kuin poliisit antavat uskoa. Todistusaineistoa alettiin nopeasti viedä pois tulevan Musiikkitalon tieltä. Yritin itse mennä tarkistamaan rikospaikkaa, mutta metalliaita esti kulun. Kun rakennustyöt oli aloitettu, rakennusmiehet kielsivät pääsyn paikalle. He vetosivat työturvallisuuteen, mutta enhän minä edes ollut siellä töissä!

Todella epäpäteviä yrityksiä salata totuutta! Kansa ei ole vielä saanut nähdä eduskuntatalon turvanauhoja tuolta illalta. Kyseessä on Suomen tarkimmin vartioituja paikkoja, mutta valvontanauhat pysyvät salattuna. Tämä ei voi jatkua!

Kuten niin monesti aiemmin, syylliset selviävät miettimällä kuka hyötyi palosta. Todellinen syyppä löytyy Helsingin Sinfoniaorkesterin johdosta. Makasiinien kohtalosta oli väitely vuosikaudet. Roihuaminen ratkaisi kiistan kertahelellä.

JUHA LEINIVAARA

LIITY SKEPSIKSEN JÄSENEKSI!

Jos haluat liittyä Skepsiksen jäseneksi, lähetä oheinen lomake tai sen kopio täytettynä Skepsiksen jäsenasioista vastaavalle osoitteella:

Anna-Liisa Rähä, Borgströminkuja 1 B 19, 00840 Helsinki
membership@skepsis.fi

Yhdistyksen jäsenmaksu vuodelle 2008 (sisältää Skeptikko-lehden tilauksen) on 25 euroa tai alle 24-vuotiailla 12,50 euroa (jos olet alle 24-vuotias, ilmoita syntymäaikasi). Voit myös tilata Skeptikko-lehden liittymättä jäseneksi. Tilausmaksu on 25 euroa/vuosi. Lehtitilausta tehdessä tiedoksi riittävät nimi ja osoite. Jäsenhakemus/tilauskaavake löytyy myös Internetistä Skepsiksen kotisivuilta: www.skepsis.fi

JÄSENHAKEMUS

Haluan liittyä jäseneksi vain lehtitilaajaksi

Nimi:

Ammatti ja koulutus:

Lähiosoite:

Postinumero ja -toimipaikka:

Puhelin: Sähköposti:

Haluan Skepsiksen sähköpostituslistalle

Kokemus Skepsiksen toimialaan liittyvistä asioista, mahdollisesti aihetta sivuavat julkaisut, jäsenyys muissa tieteellisissä yhdistyksissä, erityiset mielenkiinnon kohteet ym. (käytä tarvittaessa erillistä paperia):

Korostamme kuitenkin, että kuka tahansa kiinnostunut voi hakea jäsenyyttä yhdistyksen hallitukselta koulutustaustasta ja elämäkokemuksesta riippumatta.

Hyväksyn Skepsis-yhdistyksen säännöissä määritellyn tarkoituksen ja toimintaperiaatteet ja haluan liittyä yhdistyksen jäseneksi.

Päiväys ja allekirjoitus:

Skepsiksen haaste

10 000 euroa puhtaana käteen sille, joka tuottaa valvotuissa olosuhteissa paranormaalien ilmiön.

Dosentti **Hannu Karttunen** ja taikuri **Iiro Seppänen** ovat lupautuneet maksamaan kumpikin 2500 euroa edellä mainitusta kokonaissummasta. Haastesumma voidaan maksaa myös humanoidistipendinä – 10 000 euroa puhtaana ulottimeen sille humanoidille, joka itse noutaa stipendin ja antaa samalla DNA- (tai vastaavan) näytteen. Poikkeustapauksessa summa voidaan myös maksaa (mikäli esimerkiksi henkilötunnuksen tai pankkikortin saanti on osoittautunut humanoidille vaikeaksi) mukana seuraavalle ihmiskontaktiseuralaiselle.

Skepsis ry:n yhteystiedot

Puhelinpalvelu: 0208-355 455

Postiosoite: PL 483, 00101 HELSINKI

Internet: www.skepsis.fi

Pankkiyhteys: AKTIA 405529-2111988

Jäsenasiat, lehti-ilaukset, osoitteenmuutokset:

Anna-Liisa Riihinen

Borgströminkuja 1 B 19

00840 Helsinki

puh. (09) 698 1976

membership@skepsis.fi

Rahastonhoitaja

Veikko Joutsenlahti

Roihuvuorentie 30 B 62

00820 Helsinki

puh: 040 758 7286

Skepsis ry:n hallitus vuonna 2008

Puheenjohtaja **Pertti Laine**

Otto J. Mäkelä, Matias Aunola,

Denis Galkin, Jukka Häkkinen, Virpi

Kalakoski, Jussi K. Niemelä.

Alueyhteyshenkilöt

Joensuu: **Vesa Tenhunen**

puh. (013) 123 254; vesa.tenhunen@skepsis.fi

Jyväskylä: **Juha Merikoski**

puh. 040-7551820; juha.merikoski@skepsis.fi

Oulu: **Juha Vuorio**

puh. 040 500 6955; juha.vuorio@skepsis.fi

Tampere: **Heikki Lindevall**

puh. 0400 622 636; heikki.lindevall@skepsis.fi

Turku: **Heikki Kujanpää**

puh. (02) 244 6400, 0440 220 420;

heikki.kujanpaa@skepsis.fi

Yhdistys toivoo, että alueilla asuvat ilmoittaisivat yhteys- henkilöille yhteystietonsa, jotta he voisivat tiedottaa omalla alueellaan tapahtuvasta toiminnasta. Yhteys henkilöille voi myös ilmoittaa halukkuutensa osallistua yhdistyksen toimintaan omalla alueellaan.

Skepsis ry:n tieteellinen neuvottelukunta

TNK:n puheenjohtaja, professori **Jukka Maa- lampi** (hiukkasfysiikka), Professori **Kari En- qvist** (fysiikka), professori **Mika Hemmo** (oi- keustiede), PsL **Virpi Kalakoski** (psykologia), professori **Hannu Karttunen** (tähtitiede), **S. Al- bert Kivinen** (filosofia), professori **Hanna Kok- ko** (biologia, ekologia), professori **Eerik Lager- spetz** (yhteiskuntatiede/filosofia), **Anto Leikola** (biologia), dosentti **Marjaana Lindeman** (psy- kologia), dosentti **Juha Merikoski** (fysiikka), dosentti **Markku Myllykangas** (terveys sosiolo- gia), professori **Jeja Pekka Roos** (sosiaalipoli- tiikka), dosentti **Veijo Saano** (lääketiede), **Ans- si Saura** (biologia).

Skepsis ry on vuonna 1987 perustettu suo- malaisten skeptikkojen yhdistys.

Skepsiksen sääntöjen mukaan yhdistyksen tarkoitus on:

- Edistää paranormaaleja ilmiöitä koskevien väitteiden objektiivista ja puolueetonta tie- teellistä tutkimusta ottamatta näiden väitteiden paikkansapitävyyden kantaa apriorisin, tutkimusta edeltävin perustein.
- Ylläpitää tällaisesta tutkimuksesta kiinnostu- neiden ihmisten verkostoa sekä pitää yhtey- tä vastaavanlaisiin yhteisöihin kotimaassa ja ulkomailla.
- Julkaista paranormaaleja ilmiöitä koskevia väitteitä tutkivia artikkeleja ja kirjoja sekä laatia tällaisia väitteitä sisältävien julkaisujen bibliografioita.
- Järjestää alaan liittyviä kokouksia ja konfe- rensseja sekä harjoittaa valistus- ja tiedotus- toimintaa.

Yhdistys on poliittisesti, aatteellisesti ja uskon- nollisesti sitoutumaton.

Yhdistyksen hallitus voi hyväksyä hakemukses- ta yhdistyksen jäseneksi yksityishenkilöitä ja oi- keuskelpoisia yhteisöjä, jotka hyväksyvät edellä mainitut yhdistyksen periaatteet.

Yhdistys julkaisee neljä kertaa vuodessa ilmes- tyvää *Skeptikko*-lehteä.

Mallia yhdistykselle haettiin Yhdysvalloissa 1976 perustetusta CSICOPista (Committee for the Scientific Investigation of Claims of the Paranor- mal), mikä ilmenee mm. yhdistysten samankal- taisina toimintaperiaatteina.

Skepsis ry toimii kuitenkin itsenäisesti, vaikkakin yhteistyössä CSICOPin ja muiden vastaavien järjestöjen kanssa. Yhdistys on ECSON (Euro- pean Council of Skeptical Organisations) ja Tie- teellisten seurain valtuuskunnan jäsenjärjestö.

Aave kuvasa

Edellisessä Skeptikossa 2/2008 arvostelin kirjan "Ghosts Caught on Film". Arvostelun yhteydessä esittelin kuusi valokuvaa, joihin kaikkiin näytti ilmes- tyneen kummitus. Kuville löytyi luon- nollisia selityksiä, mutta kirjan kirjoit- taja Melvyn Willin jätti teoksessaan oven au- ki myös selittämättömälle puolelle. Eikä ehkä turhaan.

3. syyskuuta 2008 ilmeisesti joku arvoste- lun kohteeksi joutunut kummitus päätti kostaa. Hän ilmestyi Skepsiksen yleisötilaisuuteen Tieteiden talolle Helsinkiin. Tasan kello 18.47 hän materialisoitui kuvaan, jonka otin luennoi- sija Hannu Laueremasta.

Kuva on hyvin epäselvä. Se saattaa johtua haamun tuottamasta ektoplastasta, joka se- koitti digikameran automaatti-zoomin. Lauer-

maa kuvasta on vaikea tunnistaa. Selvästi voi kuitenkin havaita luennoitsijan selän takana piilottelevan henkiolennon, joka ei muistuta Lauermaa lainkaan. Aave on huomattavasti vanhempi kuin luennoitsijamme. Lisäksi hä- nen päässään on silmälasit, jollaisia Lauerma ei kuvaushetkellä käyttänyt. Kummituksen ilme on tuskainen, liekö hän kärsinyt "aavesärystä" tai luennoitsijan skeptisestä esityksestä.

Voin vannoa, että en kuvanottohetkellä näh- nnyt kameran tähtäimessä mitään tavallisuu- desta poikkeavaa. En itse asiassa nähnyt mi- tään niiden kymmenen sekunnin aikana, kun kamera valotti kuvaa ja piti näkymän pimeänä. Seuraavissa kuvissa, joissa salama-asetukset olivat kohdallaan, haamua ei enää näkynyt.

Näytä Skeptikolta

Hanki Skepsis ry:n uusi t-paita!

Vain 10 €

Värit: musta, valkoinen ja harmaa.
Koot: Lady fit: S ja M, värit musta ja valkoinen.
Muut: S – XXL, värit musta ja harmaa.

**Myydään yhdistyksen järjestämissä
tilaisuuksissa ja postitse.
Tilaukset: secretary@skepsis.fi tai 09 698 1876**

Kuvassa Skepsiksen hallituksen jäsenet
Denis Galkin ja Virpi Kalakoski.